

V Bruseli 5. decembra 2023
(OR. en)

16338/23

**Medziinštitucionálny spis:
2023/0435(COD)**

**CONSOM 460
MI 1082
COMPET 1224
TOUR 44
TRANS 570
IA 344
CODEC 2379**

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	30. novembra 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 905 final
Predmet:	Návrh – SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/2302 s cieľom zefektívniť ochranu cestujúcich a zjednodušiť a objasniť určité aspekty uvedenej smernice

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 905 final.

Príloha: COM(2023) 905 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 29. 11. 2023
COM(2023) 905 final

2023/0435 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

**ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/2302 s cieľom zefektívniť ochranu cestujúcich
a zjednodušiť a objasniť určité aspekty uvedenej smernice**

(Text s významom pre EHP)

{SEC(2023) 540 final} - {SWD(2023) 905 final} - {SWD(2023) 906 final} -
{SWD(2023) 907 final} - {SWD(2023) 908 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Cestovný ruch zohráva dôležitú úlohu v celosvetovom hospodárstve, pričom priamo aj nepriamo predstavuje viac než 10 % celosvetového hrubého domáceho produktu. Celosvetový počet cestujúcich poháňaný rastúcimi príjmami, klesajúcimi nákladmi spojenými s cestovaním a rastúcou škálou dostupných činností cestovného ruchu sa zvýšil zo 680 miliónov v roku 2000 na viac než 1,5 miliardy v roku 2019. Európska únia je najvýznamnejšia svetová destinácia cestovného ruchu, pričom v roku 2022 prijala približne dve tretiny všetkých medzinárodných príjazdov turistov. Odvetvie cestovného ruchu zohráva kľúčovú úlohu v hospodárstve EÚ, pričom v roku 2020 pôsobilo v odvetví takmer 2,3 milióna podnikov v oblasti cestovného ruchu a pracovalo v ňom 10,9 milióna ľudí¹.

Európski spotrebitelia používajú celú škálu spôsobov rezervácie cestovných služieb na účely tej istej cesty alebo dovolenky. Napríklad si môžu samostatne rezervovať dopravu a/alebo ubytovanie, buď priamo u rôznych poskytovateľov služieb, alebo cez sprostredkovateľov. Môžu kupovať online, offline, vopred dohodnuté alebo prispôbené balíky služieb kombinovaním rôznych druhov cestovných služieb. Balíky služieb môžu ponúkať cestovné kancelárie, cestovné agentúry, dopravcovia a iní aktéri.

Smernicou (EÚ) 2015/2302 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách (ďalej len „smernica“ alebo „smernica o balíkoch cestovných služieb“)² sa modernizoval právny rámec pre balíky cestovných služieb tak, aby odrážal vývoj na trhu a technologický vývoj. Jej cieľom bolo zahrnúť nové vzniknuté spôsoby rezervácie cestovných služieb vrátane prispôbených kombinácií cestovných služieb, na ktoré sa nevzťahovala smernica 90/314/EHS³ alebo ktoré boli v právnej sivej zóne, a viacerými spôsobmi posilniť práva cestujúcich využívajúcich balíky služieb. Takisto sa zameriavala na zabezpečenie spravodlivejšej hospodárskej súťaže medzi rôznymi druhmi podnikov v oblasti cestovného ruchu, ktoré pôsobia na trhu s balíkmi cestovných služieb.

Vypuknutie pandémie COVID-19 viedlo k masívnemu rušeniu balíkov dovolenkových služieb, pričom počas určitého obdobia sa nevykonávali žiadne nové rezervácie. V dôsledku z toho vyplývajúcich problémov organizátorov balíkov cestovných služieb s likviditou mnohí cestujúci nedostali refundácie alebo ich dostali podstatne neskôr než do 14 dní, ako sa požaduje v smernici. Komisia vo svojom odporúčaní 2020/648 z mája 2020 (ďalej len „odporúčanie z roku 2020“)⁴ stanovila zásady dobrovoľného používania poukážok a spôsoby

¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_economic_analysis.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS (Ú. v. EÚ L 326, 11.12.2015, s. 1). Všetky odkazy na konkrétne články smernice sú odkazmi na smernicu z roku 2015.

³ Smernica Rady 90/314/EHS z 13. júna 1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb (Ú. v. ES L 158, 23.6.1990, s. 59).

⁴ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2020/648 z 13. mája 2020 týkajúce sa poukazov ponúkaných pasažierom a cestujúcim ako alternatívnu náhradu za zrušené balíky cestovných služieb a dopravné služby v súvislosti s pandemiou COVID-19 (Ú. v. EÚ L 151, 14.5.2020, s. 10).

zvýšenia ich atraktívnosti pre cestujúcich vrátane ich ochrany pred platobnou neschopnosťou organizátora. Presadzovanie odporúčania sa medzi členskými štátmi líšilo. Niekoľko členských štátov prijalo právne predpisy, ktoré sa odchyľujú od smernice a ktorými predĺžili obdobia na refundáciu alebo sa zaviedla povinnosť poskytovať poukážky cestujúcim, v dôsledku čoho Komisia otvorila konanie o porušení práv proti 11 členským štátom.

V správe Komisie uverejnenej 26. februára 2021 (ďalej len „správa o uplatňovaní smernice o balíkoch cestovných služieb“)⁵ sa uvádza prehľad toho, ako členské štáty transponovali smernicu do vnútroštátneho práva a ako bola uplatňovaná od júla 2018. Zdôrazňujú sa v nej viaceré výzvy vrátane výziev, ktoré vyplynuli z konkurzu spoločnosti Thomas Cook v roku 2019 a pandémie COVID-19. Ťažkosti pri uplatňovaní smernice zdôraznené v správe zahŕňajú komplexnosť a neistotu spôsobenú ustanoveniami o spojených cestovných službách, ťažkosti pri refundáciách a účinnej ochrane v prípade platobnej neschopnosti v prípade závažnej krízy vrátane chýbajúcich pravidiel týkajúcich sa poukážok a neistoty, pokiaľ ide o rozsah krytia v rámci ochrany v prípade platobnej neschopnosti.

Európsky dvor audítorov (ďalej len „Dvor audítorov“) vydal osobitnú správu o právach cestujúcich v leteckej doprave počas pandémie COVID-19⁶. Dvor audítorov vo svojich odporúčaniach požiadal Komisiu, aby preskúmala, ako by sa prípadne prostredníctvom zmien právnych predpisov mohli posilniť práva cestujúcich v leteckej doprave, a to aj počas krízy, v záujme riešenia problému s refundáciami za zrušené cesty a s platobnou neschopnosťou prevádzkovateľov.

Platforma Fit for Future (F4F) vo svojom stanovisku z 22. marca 2022 identifikovala päť problémov v smernici a v tejto súvislosti predložila návrhy⁷.

Hodnotenie a preskúmanie smernice sa uvádza v Novom programe pre spotrebiteľov z 13. novembra 2020⁸. Komisia oznámila, že do roku 2022 by uskutočnila „hlbšiu analýzu toho, či súčasný regulačný rámec pre balíky cestovných služieb vrátane ochrany pred platobnou neschopnosťou stále plní úlohu zabezpečenia nepretržitej spoľahlivej a komplexnej ochrany spotrebiteľa, a to aj s ohľadom na vývoj v oblasti práv cestujúcich“.

Všeobecným cieľom revidovania smernice je posilniť úroveň ochrany spotrebiteľa za každých okolností, a to aj v prípade závažnej krízy, a zároveň zlepšiť fungovanie vnútorného trhu v odvetví balíkov cestovných služieb. To je v súlade s pôvodnými cieľmi smernice. Smernica vo všeobecnosti obsahuje spoľahlivé pravidlá, ktoré upravujú balíky cestovných služieb, a priniesla značné prínosy z hľadiska ochrany spotrebiteľa a fungovania vnútorného trhu. Z hodnotenia napriek tomu vyplynulo, že je len čiastočne účinná pri naplňaní svojich cieľov a potrieb spotrebiteľov a obchodníkov a že existuje priestor na zlepšenie a zjednodušenie. V rámci hodnotenia sa identifikovali slabé stránky z hľadiska nedostatkov, právnej neistoty a nadmernej zložitosti, ktoré si vyžadujú ciele opatrenia. Riešenie týchto nedostatkov

⁵ Správa o uplatňovaní smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, COM(2021) 90 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=COM%3A2021%3A90%3AFIN>.

⁶ Osobitná správa č. 15/2021: Práva cestujúcich v leteckej doprave počas pandémie COVID-19: kľúčové práva nechránené napriek úsiliu Komisie, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_15/SR_passenger-rights_covid_SK.pdf.

⁷ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f/adopted-opinions_sk#adoptedopinions2022.

⁸ COM(2020) 696 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52020DC0696>.

napríklad prostredníctvom zmien niektorých vymedzení pojmov, ako aj doplnením ustanovení o preddavkových platbách a poukážkach, a zároveň vymedzením určitých prvkov, pokiaľ ide o zrušenie balíkov služieb v dôsledku neodvratiteľných a mimoriadnych okolností a ochranu v prípade platobnej neschopnosti, bude preto prínosné z hľadiska prípravy na budúce krízy a uplatňovania smernice za normálnych okolností.

- **Súlad s ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Smernica patrí do rozsahu uplatňovania nariadenia o spolupráci v oblasti ochrany spotrebiteľa (ďalej len „nariadenie CPC“) a smernice o žalobách v zastúpení (ďalej len „smernica o žalobách v zastúpení“), ktoré prispievajú k jej účinnému presadzovaniu. V nariadení CPC sa stanovujú spoločné opatrenia v oblasti presadzovania proti obchodníkom, ktorí nedodržiavajú pravidlá. Smernica o žalobách v zastúpení sa uplatňuje od júna 2023 a zvyšuje sa ňou úroveň ochrany spoločných záujmov cestujúcich a spotrebiteľov na vnútroštátnej aj cezhraničnej úrovni, napríklad požadovaním vydania opatrení vo forme súdnych príkazov a nápravných opatrení.

- **Súlad s ostatnými politikami EÚ**

Po prijatí prvej smernice o balíkoch cestovných služieb v roku 1990 bolo na úrovni EÚ prijatých päť nariadení, ktoré sa týkali práv cestujúcich v rôznych spôsoboch dopravy. Napríklad v nariadení (ES) č. 261/2004 (ďalej len „nariadenie o právach cestujúcich v leteckej doprave“) sa stanovujú práva cestujúcich v leteckej doprave v súvislosti so zrušením letu, odmietnutím nástupu do lietadla alebo meškáním. Týmto nariadením sa dopĺňa smernica o balíkoch cestovných služieb. Vzťah medzi dvoma právnymi aktmi je predmetom rôznych ustanovení smernice o balíkoch cestovných služieb a nariadenia o právach cestujúcich v leteckej doprave s cieľom dosiahnuť koherentnosť medzi týmito dvoma nástrojmi.

Komisia takisto skúma právny rámec v oblasti práv cestujúcich v rámci iniciatívy Cestovanie – lepšia ochrana cestujúcich a ich práv. Preskúmanie nariadenia o právach cestujúcich v leteckej doprave zahŕňa náhrady za zrušené lety rezervované prostredníctvom sprostredkovateľov.⁹ Okrem toho sa plánuje preskúmanie ochrany cestujúcich v prípade platobnej neschopnosti leteckých dopravcov a závažnej krízy v kontexte nariadenia (ES) č. 1008/2008 (ďalej len „nariadenie o leteckých dopravných službách“).¹⁰

Zámerom revízie je ďalšie zlepšenie koherentnosti medzi smernicou o balíkoch cestovných služieb a nariadením o právach cestujúcich v leteckej doprave, napríklad zavedením pravidiel o poukážkach a pravidlách týkajúcich sa refundácií medzi podnikmi. Pravidlá týkajúce sa preddavkových platieb¹¹ a ochrany v prípade platobnej neschopnosti, ktoré sú súčasťou navrhovanej revízie, zohľadňujú aktuálny stav, pokiaľ ide o práva cestujúcich.

⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13290-Cestovanie-lepsia-ochrana-cestujucich-a-ich-prav_sk.

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13255-Revizia-nariadenia-o-leteckych-dopravných-sluzbach_sk.

¹¹ Zainteresované strany často označujú preddavkové platby za balíky služieb pred začatím cesty aj ako zálohové platby. Zálohy sú preddavkové platby uskutočnené cestujúcim v čase rezervácie balíka služieb alebo krátko po nej.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Právnym základom opatrení EÚ je článok 114 Zmluvy o fungovaní EÚ (ďalej len „ZFEÚ“), v ktorom sa uvádza, že „Európsky parlament a Rada [...] prijímajú opatrenia na aproximáciu ustanovení [...], ktoré smerujú k vytváraniu a fungovaniu vnútorného trhu“. V článku 114 ods. 3 sa stanovuje, že „Komisia vo svojich návrhoch [...], ktoré sa týkajú [...] ochrany spotrebiteľa, berie za základ vysokú úroveň takejto ochrany, prihliadajúc najmä na vývoj vychádzajúci z nových vedeckých poznatkov“. Okrem toho sa v článku 169 ods. 1 a ods. 2 písm. a) ZFEÚ uvádza, že EÚ musí prispievať k dosahovaniu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa prijatím opatrení podľa článku 114 ZFEÚ.

V súlade s článkom 26 ods. 2 ZFEÚ vnútorný trh zahŕňa oblasť bez vnútorných hraníc, v ktorej sa voľne pohybuje tovar a služby a je v nej sloboda usadiť sa. Harmonizácia práv a povinností týkajúcich sa balíkov cestovných služieb je potrebná na vytvorenie skutočného vnútorného trhu cestovného ruchu a prispieje k udržaniu a zvýšeniu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa.

• Subsidiarita

Tento návrh, podobne ako smernica (EÚ) 2015/2302, je nástrojom úplnej harmonizácie, keďže záležitosti, ktoré sú v ňom upravené, možno primerane vyriešiť len na úrovni EÚ. Zabezpečenie toho, aby všetci občania EÚ mali práva stanovené v smernici, a to aj počas krízy, nemožno dosiahnuť na úrovni jednotlivých členských štátov.

Balíky cestovných služieb sú cezhraničným odvetvím nielen v zmysle cestovania cestujúcich do zahraničia, ale aj z hľadiska balíkov dovolenkových služieb, ktoré cestujúcim predávajú organizátori so sídlom v iných krajinách. Cieľom revízie smernice o balíkoch cestovných služieb je modernizovať súčasné pravidlá a riešiť problémy zistené v rámci hodnotenia. Stále sú relevantné dva všeobecné ciele smernice o balíkoch cestovných služieb, konkrétne zabezpečiť, aby všetci cestujúci v EÚ mali vysokú a jednotnú úroveň ochrany, a prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu.

Opatreniami na úrovni EÚ zameranými na odstránenie identifikovaných problémov, odstránenie nedostatkov, objasnenie a zjednodušenie pravidiel podľa smernice sa zabezpečí väčšia dôvera cestujúcich a obchodníkov pri kúpe a predaji balíkov služieb, a to aj cezhranične, a zlepší sa fungovanie vnútorného trhu. Napríklad stanovením pravidiel o poukážkach, spoločných pravidliach pre zálohy a ďalších špecifikácií, pokiaľ ide o ochranu v prípade platobnej neschopnosti, sa zabezpečí jednotnejšie uplatňovanie smernice. Ak by členské štáty riešili tieto problémy nekoordinovaným spôsobom, zvýšila by sa tým fragmentácia vnútorného trhu.

• Proporcionalita

Navrhovaná revízia smernice o balíkoch cestovných služieb je vyvážená a v súlade so zásadou proporcionality podľa článku 5 ods. 3 ZFEÚ. Ako sa vysvetľuje v oddiele 3.3 správy o posúdení vplyvu, revízia neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov,

keďže sa obmedzuje na aspekty práva v oblasti cestovného ruchu, v prípade ktorých sú potrebné opatrenia EÚ.

Ako sa opisuje v oddiele 5.3 správy o posúdení vplyvu, tri možnosti politiky sa posúdili aj z hľadiska očakávanej proporcionality opatrení pri riešení identifikovaných problémov.

A napokon navrhovaná revízia smernice o balíkoch cestovných služieb vychádza z možnosti uvedenej v posúdení vplyvu, ktorá obsahuje opatrenia, ktoré sú menej intervenčné než opatrenia zahrnuté do iných možností a sú primerané v záujme pripravenosti na krízy, ako aj mimo krízových situácií (oddiel 6.1 správy o posúdení vplyvu). Touto iniciatívou sa teda zachováva rovnováha medzi cieľom, spôsobmi jeho dosiahnutia a dôsledkami opatrení, a preto je primeraná (oddiel 7.4 správy o posúdení vplyvu). Nové ustanovenia sú prispôbené potrebám, ktoré riešia, pričom sú cielené a dôkladne nastavené z hľadiska rozsahu a intenzity.

- **Výber nástroja**

Podľa správy o posúdení vplyvu sa ciele iniciatívy nedajú dosiahnuť nelegislatívnymi opatreniami, napríklad odporúčaniami alebo usmerneniami (oddiel 5.2.1 správy o posúdení vplyvu).

Smernicou by sa stanovil koherentný súbor práv a povinností, pričom by sa členským štátom umožnilo začleniť tieto pravidlá do svojho vnútroštátneho zmluvného práva. Takisto by členským štátom umožňovala rozhodnúť o najlepšom spôsobe presadzovania smernice a o sankciách za porušovanie jej pravidiel. Napokon týmto návrhom sa len zmení existujúci právny nástroj.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Komisia v roku 2019 vydala prvú správu o ustanoveniach smernice o balíkoch cestovných služieb, ktoré sa týkajú online rezervácií na rôznych miestach predaja.¹² V správe boli naznačené výzvy, najmä výzvy spojené so spojenými cestovnými službami, ako je nejasnosť koncepcie a ťažkosti pri rozlišovaní medzi balíkmi služieb a spojenými cestovnými službami.

Komisia v roku 2021 vydala komplexnú správu o uplatňovaní smernice o balíkoch cestovných služieb, ako sa stanovuje v článku 26 smernice.¹³ Správa odhalila určité výzvy pri uplatňovaní smernice za normálnych okolností, ako aj počas krízy, najmä v prípade refundácií počas závažnej krízy, napríklad pandémie COVID-19.

Komisia v rámci Nového programu pre spotrebiteľov z novembra 2020 oznámila, že uskutočnila hodnotenie súbežne s posúdením vplyvu smernice o balíkoch cestovných služieb.¹⁴

V hodnotení sa dospelo k záveru, že smernica má stále pridanú hodnotu EÚ. Konštatovalo sa v ňom, že ciele smernice boli v súlade s očakávanými potrebami cestujúcich

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=COM:2019:270:FIN>.

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=COM:2021:90:FIN>.

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52020DC0696>.

a organizátorov/predajcov balíkov cestovných služieb v čase prijatia smernice a stále sú relevantné. Vývoj na trhu (najmä v dôsledku zvýšenej digitalizácie a zmien obchodných postupov), praktické skúsenosti pri uplatňovaní smernice a problémy spôsobené pandemiou COVID-19 však odhalili, že smernica nespĺňa v plnej miere niektoré potreby spotrebiteľov (ochrana a refundácie preddavkových platieb, zložitosť niektorých pravidiel, prezentácia informácií). Zistilo sa, že sú potrebné ďalšie opatrenia. V hodnotení sa preto dospelo k záveru, že smernica o balíkoch cestovných služieb bola len čiastočne účinná pri prispievaní k riadne fungujúcemu vnútornému trhu a dosahovaní vysokej a čo najjednoduchšej úrovne ochrany spotrebiteľa.

Výzvy identifikované v rámci hodnotenia možno zoskupiť do troch hlavných problémov.

Prvým problémom sú výzvy spojené s *refundáciami za zrušené balíky cestovných služieb*, najmä počas závažnej krízy. Hlavnými príčinami sú prax využívania preddavkových platieb, nedostatočná likvidita organizátorov, ak čelia mnohým súčasným žiadostiam o refundáciu, a právna neistota v súvislosti s používaním poukážok. Keďže organizátori využívajú zálohy prijaté od cestujúcich na to, aby zaplatili vopred za určité služby zahrnuté do balíka služieb, sú závislí od refundácií od poskytovateľov služieb, aby boli schopní vrátiť peniaze cestujúcim v prípade zrušenia balíka služieb.

Počas pandémie mnohí organizátori nedostali (rýchle) refundácie od poskytovateľov služieb (napr. leteckých spoločností a hotelov), a preto neboli schopní vrátiť peniaze cestujúcim v rámci povinnej 14-dňovej lehoty. Smernica o balíkoch cestovných služieb neobsahuje pravidlá o refundáciách medzi podnikmi v prípade zrušenia. Takisto v nej chýbajú pravidlá upravujúce používanie poukážok. Počas pandémie organizátori v skutočnosti často vystavovali cestujúcim poukážky namiesto refundácie za zrušené balíky služieb a práva cestujúcich v súvislosti s poukážkami boli nejasné. Niekoľko členských štátov dokonca prijalo dočasné pravidlá umožňujúce organizátorom vydávať poukážky bez súhlasu cestujúcich alebo pozastaviť ich právo na refundáciu podľa smernice o balíkoch cestovných služieb, čo viedlo k začatiu konaní o porušení práv. Komisia v máji 2020 prijala odporúčanie týkajúce sa dobrovoľných poukážok vydávaných počas pandémie.¹⁵ Zavádzanie odporúčania v členských štátoch nebolo rovnomerné.

Druhým problémom je skutočnosť, že preddavkové platby vykonané cestujúcimi nie sú dostatočne chránené pred *platobnou neschopnosťou* organizátora. Ochrana v prípade platobnej neschopnosti vo vzťahu k poukážkam a práva na refundáciu vyplývajúce zo zrušenia nie sú v členských štátoch jednotné.¹⁶ Takisto existujú značné rozdiely medzi vnútroštátnymi systémami ochrany v prípade platobnej neschopnosti.¹⁷ V niektorých členských štátoch je pre organizátorov balíkov cestovných služieb ťažké získať ochranu v prípade platobnej neschopnosti alebo poistné riešenia môžu byť nákladné, najmä počas krízy.^{18,19}

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0648>.

¹⁶ Súčasná prax sa v členských štátoch líši. Šesť členských štátov, ktoré odpovedali na otázky Komisie v rámci konzultačného procesu, už do určitého rozsahu zahrnulo poukážky a/alebo nároky na refundáciu do ochrany v prípade platobnej neschopnosti, pričom šesť členských štátov tak neurobilo.

¹⁷ V smernici o balíkoch cestovných služieb sa zámerne ponecháva členským štátom možnosť, aby stanovili podrobnosti, pokiaľ ide o ich vnútroštátne systémy ochrany v prípade platobnej neschopnosti, a to za predpokladu, že systém spĺňa kritériá podľa článku 17 a odôvodnení 39 a 40. Systémy ochrany v prípade platobnej neschopnosti majú byť preto založené na (verejných alebo súkromných) fondoch, poistení alebo bankových zárukách, čím sa vytvorí priestor pre rôznorodé systémy ochrany v prípade platobnej neschopnosti v celej EÚ.

¹⁸ Správa zo stretnutia centrálnych kontaktných miest, ktoré sa uskutočnilo 10. novembra 2022, <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/meetings/consult?lang=en&meetingId=45937&fromExpertGroups=true>.

Tretí problém súvisí s *ťažkosťami pri vykonávaní smernice o balíkoch cestovných služieb*. Určité ustanovenia sú nedostatočne jasné, obsahujú nedostatky alebo sú príliš zložité, čím prispievajú k odlišným úrovňam ochrany spotrebiteľa v praxi a narušeniam hospodárskej súťaže. Platí to napríklad v prípade koncepcie „balíkov služieb vytvorených prekliknutím“²⁰ a ustanovení o spojených cestovných službách, krytia nárokov na refundáciu a poukážok prostredníctvom ochrany v prípade platobnej neschopnosti a pravidiel týkajúcich sa zrušení v prípade neodvratiteľných a mimoriadnych okolností. Okrem toho cestujúcim nie je vždy jasné, akú úlohu majú rôzne strany (organizátori, predajcovia a poskytovatelia služieb), a to aj vo vzťahu k refundáciám. Napokon formuláre štandardných informácií sú zložité a mohli by byť používateľsky ústretovejšie.

• **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Komisia uskutočnila viaceré konzultačné činnosti vrátane verejných a cielených konzultácií so zainteresovanými stranami. Konzultácie boli čo najširšie s cieľom zhromaždiť vstupné informácie, dôkazy a vysvetlenia, pokiaľ ide o potreby rôznych kategórií zainteresovaných strán (napr. cestujúcich/spotrebiteľov, cestovných kancelárií, kamenných a internetových cestovných agentúr, dopravcov, vnútroštátnych orgánov, fondov na ochranu v prípade platobnej neschopnosti, spotrebiteľov a záujmových združení, akademickej obce a mimovládnych organizácií). Diskusie so zainteresovanými stranami boli zamerané na tieto tri konkrétne ciele:

- zlepšiť ochranu preddavkových platieb cestujúcich a ich právo na rýchlu refundáciu už vykonaných platieb v prípade zrušenia, a to aj v čase závažnej krízy, a zároveň zachovať likviditu organizátorov balíkov cestovných služieb (riešenie problému 1),
- posilniť ochranu cestujúcich proti platobnej neschopnosti organizátora, a to aj v prípade závažnej krízy, a zároveň takisto zabezpečiť rovnaké podmienky na vnútornom trhu (riešenie problému 2),
- zvýšiť právnu istotu a vykonateľnosť smernice o balíkoch cestovných služieb objasnením a/alebo zjednodušením určitých ustanovení smernice, ktoré možno vykladať odlišne alebo ktorých uplatňovanie v praxi je pre zainteresované strany náročné (riešenie problému 3).

Počas konzultačného procesu, ktorý sa začal uverejnením výzvy na predkladanie podkladov v auguste 2021 a pokračoval až do mája 2023, Komisia použila celú škálu metód a foriem konzultácie. Tie zahŕňali:

- konzultáciu o úvodnom posúdení vplyvu a 13-týždňovú otvorenú verejnú konzultáciu, ktorej cieľom bolo získať názory všetkých zainteresovaných strán,²¹
- cielené konzultácie s rôznymi zainteresovanými stranami (subjektmi verejného sektora, spotrebiteľskými organizáciami, záujmovými združeniami), najmä v nadväznosti na viaceré semináre a stretnutia,

¹⁹ Cieleny prieskum pre vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže (Platobná neschopnosť), odpovede na otázku č. 6, ktoré naznačujú, že ceny riešení založených na poistení sa zvýšili.

²⁰ Koncepcia je vymedzená v článku 3 bode 2 písm. b) podbode v) takto: „kombinácia aspoň dvoch rôznych druhov cestovných služieb na účely tej istej cesty alebo dovolenky, ak [...] zakúpené od jednotlivých obchodníkov prostredníctvom prepojených online rezervačných procesov, pričom meno, platobné údaje a emailová adresa cestujúceho sa od obchodníka, s ktorým sa uzatvára prvá zmluva, zasiela iným obchodníkom a zmluva s týmito inými obchodníkmi sa uzavrie najneskôr 24 hodín po potvrdení rezervácie prvej cestovnej služby“.

²¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13117-Balik-cestovnych-sluzieb-revizia-pravidiel-EU_sk.

- ciele online tematické semináre vrátane stretnutí expertnej skupiny zainteresovaných strán s cieľom podporiť uplatňovanie smernice o balíkoch cestovných služieb.²² Vopred boli zaslané dotazníky a diskusné dokumenty s cieľom pripraviť sa na zasadnutia organizované Komisiou,
- online semináre organizované externým konzultantom s cieľom poskytnúť účastníkom (záujmovým združeniami a jednotlivým spoločnostiam vrátane spoločností v odvetví cestovného ruchu, spotrebiteľských organizácií a európskeho spotrebiteľského centra) aktuálne informácie o postupe štúdie a zhromaždiť v interaktívnom formáte informácie o kľúčových zisteniach,
- semináre, ktoré zorganizovali zainteresované strany [napr. *European Guarantee Funds' Association for Travel and Tourism* (Európske združenie záručných fondov pre cestovanie a cestovný ruch), *European Association of Travel Agents and Tour Operators* (Európske združenie cestovných agentúr a cestovných kancelárií)] a ktoré priniesli príležitosť zhromaždiť od zainteresovaných strán údaje o ochrane v prípade platobnej neschopnosti v odvetví cestovného ruchu a o preddavkových platbách,
- ciele prieskumy vykonané externým konzultantom s cieľom zozbierať informácie o názoroch a skúsenostiach zainteresovaných strán, pokiaľ ide o súčasné trendy na trhu v oblasti balíkov cestovných služieb vrátane práv na zrušenie, používania poukážok a refundácií. Cieľom bolo aj identifikovať hlavné výzvy súvisiace so súčasnými právnymi predpismi, primárne náklady a prínosy,
- rozhovory uskutočnené externým konzultantom v dvoch etapách, ktoré zahŕňali súbor orientačných rozhovorov a komplexné rozhovory so zainteresovanými stranami,
- stretnutia na odbornej alebo politickej úrovni. Preskúmanie smernice o balíkoch cestovných služieb bolo nastolené aj na politickej úrovni, najmä na neformálnych zasadnutiach ministrov počas rôznych predsedníctiev Rady,
- bilaterálne online stretnutia so širokou škálou zainteresovaných strán,
- pozičné dokumenty od spotrebiteľských organizácií, záujmových združení a vnútroštátnych orgánov,
- stanovisko platformy Fit for Future (F4F) z 22. marca 2022²³. Platforma F4F vo svojom stanovisku k smernici o balíkoch cestovných služieb identifikovala päť problémov a poskytla päť súvisiacich návrhov.

Zo spätnej väzby ku konzultačným činnostiam vyplynuli tieto závery:

- Veľká väčšina zainteresovaných strán potvrdila, že cestujúci zo všetkých členských štátov čelili počas pandémie COVID-19 značným ťažkostiam pri vymáhaní preddavkových platieb za zrušené balíky služieb do 14 dní. Spotrebiteľské organizácie a mnohé vnútroštátne orgány sa domnievali, že by sa mala zvýšiť ochrana preddavkových platieb zaplatených cestujúcimi.
- Organizátori zároveň opísali ťažkosti spojené s vymáhaním platieb zaplatených poskytovateľom služieb. Niektorí poskytovatelia, najmä letecké spoločnosti, žiadali o celú platbu vopred. Väčšina podnikov poukazovala na to, že by privítali nové pravidlo EÚ, na základe ktorého by sa od poskytovateľov služieb požadovalo, aby do konkrétnej lehoty kratšej ako 14 dní vrátili platbu organizátorom.
- Väčšina spotrebiteľských organizácií a subjektov verejného sektora sa domnievala, že odlišné systémy ochrany v prípade platobnej neschopnosti v celej EÚ spôsobili, že v niektorých členských štátoch je vyššia úroveň ochrany pred platobnou neschopnosťou

²² <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=sk&groupId=3617&fromMeetings=true&meetingId=45600>.

²³ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f/adopted-opinions_sk#adoptedopinions2022.

organizátorov, zatiaľ čo v iných členských štátoch je ochrana cestujúcich nedostatočná. Neboli však poskytnuté žiadne konkrétne príklady, ktoré by podporili tento názor.

- IPre organizátorov v niektorých členských štátoch bolo údajne ťažké získať ochranu v prípade platobnej neschopnosti na krytie preddavkových platieb a repatriácie. Dôvodom je, že na trhu nie je dostatok riešení založených na poistení alebo poistné riešenia sa ponúkajú len za neprimerane vysoké ceny, najmä počas krízy. Takisto existujú rozdielne postupy v súvislosti s krytím nárokov na refundáciu a s poukázkami v prípade zrušenia balíka služieb predtým, ako sa organizátor dostane do platobnej neschopnosti.
- Väčšina zainteresovaných strán čelila ťažkostiam pri vykonávaní smernice o balíkoch cestovných služieb v súvislosti s výkladom a presadzovaním koncepcií „balíka služieb vytvoreného prekliknutím“ a spojených cestovných služieb, pri vykonávaní určitých informačných povinností a pri určovaní toho, či bolo zrušenie zmluvy o balíku cestovných služieb odôvodnené neodvratiteľnými a mimoriadnymi okolnosťami. Tieto ťažkosti sa prejavili počas pandémie COVID-19.
- Spotrebiteľské organizácie vyzývali k väčšej jasnosti, pokiaľ ide o správny čas na zrušenie zmluvy z dôvodu „neodvratiteľných a mimoriadnych okolností“, ako aj o relevantnosť, dôkazy a právnu hodnotu oficiálnych cestovných varovaní. Väčšina vnútroštátnych príslušných orgánov vyzývala k objasneniu pravidiel upravujúcich zrušenie cesty. Cestujúci a podniky sa domnievali, že neexistencia pravidiel týkajúcich sa „cestovných varovaní“ znižuje účinnosť vymedzenia pojmu „neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti“.

Komisia zohľadnila všetku spätnú väzbu pri rozhodovaní o tom, ktorá možnosť sa má uprednostniť. Ďalšie informácie o konzultáciách sú uvedené v prílohe 3 k posúdeniu vplyvu.

• **Získavanie a využívanie expertízy**

Komisia uzavrela zmluvy s externými expertmi na vypracovanie štúdie, v ktorej sa zhromaždili dôkazy, ktoré sa použili na podporu posúdenia vplyvu a prípravu tohto návrhu. Výsledkom bola „štúdia na podporu prípravy hodnotenia smernice o balíkoch cestovných služieb súbežne s posúdením vplyvu jej prípadnej revízie“²⁴.

Posúdenie Komisiou vychádzalo aj z príslušnej odbornej literatúry a judikatúry Súdneho dvora.

• **Posúdenie vplyvu**

Posúdenie vplyvu²⁵ bolo prerokované s výborom pre kontrolu regulácie 5. júla 2023. Výbor 7. júla 2023 vydal záporné stanovisko, v ktorom sa uvádzalo, že správa nebola dostatočne jasná, pokiaľ ide o rozsah problémov, základné zlyhania trhu a konkrétne ciele iniciatívy, a že analýza vplyvu nebola primeraná rozsahu problému. Okrem toho sa zistilo, že v správe neboli identifikované všetky relevantné kombinácie možností vopred a správa neposkytovala dôsledné porovnanie možností. Správa o posúdení vplyvu bola preto podstatne prepracovaná. Rozsah problémov, základné zlyhania trhu alebo regulačné zlyhania a konkrétne ciele tejto iniciatívy sa lepšie opísali a boli v čo najväčšej možnej miere kvantifikované. Revidovaná správa takisto obsahovala jasnejší opis všetkých možností politiky a porovnávala ich z hľadiska účinnosti, efektívnosti, koherentnosti a proporcionality. Viacerými spôsobmi sa posilnila analýza vplyvu, a to aj rozšírením kvantifikácie potenciálnych vplyvov

²⁴ Uverejnenie sa pripravuje.

²⁵ SWD(2023) 906, uverejnenie sa pripravuje.

a poskytnutím ďalekosiahlejších analýz citlivosti. Správa sa takisto podrobnejšie zaoberala vplyvom na malé a stredné podniky a priestorom na zníženie nákladov.

Revidovaná správa o posúdení vplyvu bola zaslaná výboru pre kontrolu regulácie 6. septembra 2023. Výbor 28. septembra 2023 vydal kladné stanovisko s výhradami²⁶, pričom poznamenal, že správa nebola dostatočne jasná, pokiaľ ide o celkový vplyv na spotrebiteľov, a že by sa mala posilniť kvalitatívna analýza, aby lepšie preukazovala odôvodnenie zásahu. Výhrady výboru boli vyriešené. To zahŕňalo výraznejšie a jasnejšie opísanie základných odhadov a celkového vplyvu na spotrebiteľov. Okrem toho sa ďalej zdokonalila kvalitatívna analýza v záujme lepšieho preukázania odôvodnenia opatrení. Napokon bol podrobnejšie opísaný potenciálny vplyv na medzinárodnú konkurencieschopnosť.

V rámci posúdenia vplyvu sa preskúmali rôzne legislatívne opatrenia, ktorými by sa zmenou smernice o balíkoch cestovných služieb mohli riešiť identifikované problémy v záujme dosiahnutia cieľov preskúmania. Opatrenia boli zoskupené do troch možností politiky s rôznymi prístupmi: flexibilnejšie riešenia a minimálne náklady (možnosť A), prísnejšie opatrenia (možnosť B) alebo maximálna účinnosť v krízovej situácii s vyššími nákladmi (možnosť C).

V rámci možnosti A by sa mali vykonať ciele zmeny smernice o balíkoch cestovných služieb s cieľom objasniť a zjednodušiť ju a zvýšiť jej účinnosť, a to aj v čase krízy. Zahŕňa pravidlá týkajúce sa dobrovoľných poukážok, práva na refundáciu medzi podnikmi v prípade zrušenia služieb a flexibilné obmedzenie záloh na 25 %, ktoré možno v prípade potreby zvýšiť s cieľom zabezpečiť organizáciu a poskytnutie balíka služieb. Takisto sa zameriava na posilnenie ochrany v prípade platobnej neschopnosti, pričom sa v nej objasňuje, že poukážky a nároky na refundáciu sú kryté v rámci ochrany v prípade platobnej neschopnosti. Členské štáty však nezaväzuje, aby vytvorili záložný fond na účely ochrany v prípade platobnej neschopnosti alebo krízový fond, ktorý by zaručoval rýchle refundácie cestujúcim v prípade závažnej krízy.

Možnosť B obsahuje prísnejšie opatrenia, ktoré zvyšujú náklady rôznym kategóriám zainteresovaných strán (podnikom aj cestujúcim). Stanovuje sa v nej napríklad prísny limit na zálohy vo výške 20 % v prípade organizátorov balíkov cestovných služieb a povinné poukážky v prípade závažnej krízy.

Opatrenia v rámci možnosti C sú zamerané na dosiahnutie najvyššej úrovne ochrany spotrebiteľa v súvislosti s refundáciami za zrušené balíky služieb a ochranou v prípade platobnej neschopnosti, najmä v prípade krízy, ale s vyššími nákladmi. Zahŕňa to prísny limit na zálohy vo výške 20 % v prípade organizátorov aj poskytovateľov služieb a povinné vytvorenie krízového fondu.

Najlepšie výsledky vo všeobecnosti poskytuje možnosť A. Hoci neobsahuje najúčinnnejšie opatrenia na riešenie identifikovaných problémov vo všetkých ohľadoch a nie je maximalistická z hľadiska ochrany spotrebiteľa, prináša značné prínosy pre cestujúcich a podniky, a to aj z hľadiska pripravenosti na budúcu krízu, a to s najnižšími nákladmi. Možnosť A je najefektívnejšou a najkoherentnejšou z týchto troch posudzovaných možností.

Uprednostňovanou možnosťou by sa preto obmedzili zálohy na 25 % celkovej ceny balíka služieb, čo by organizátorovi umožňovalo požadovať doplatok štyri týždne pred začiatkom poskytovania balíka dovolenkových služieb. Organizátori by však naďalej mali možnosť

²⁶ SEC(2023) 540, uverejnenie sa pripravuje.

požadovať vyššie zálohy, ak je to odôvodnené potrebou platiť vyššie preddavkové platby poskytovateľom služieb alebo kryť iné náklady spojené konkrétne s organizáciou a poskytnutím balíka služieb, pokiaľ je to nevyhnutné na krytie týchto nákladov v čase rezervácie.²⁷ Zaťaženie spoločností by zostalo celkovo obmedzené a možno očakávať len mierne zvýšenie cien pre cestujúcich.

Okrem toho by priniesla právo na refundáciu medzi podnikmi v prípade neposkytnutia príslušnej služby. V takomto prípade by bol organizátor oprávnený na refundáciu platby zaplatenej poskytovateľovi (poskytovateľom) služieb, napr. leteckým spoločnostiam alebo hotelom, do siedmich dní od zrušenia alebo neposkytnutia služby. To by organizátorom umožnilo uskutočňovať refundácie cestujúcim v rámci 14-dňovej lehoty na refundáciu stanovenej v smernici, pričom by si zachovali svoju likviditu. Ak poskytovateľ cestovnej služby zruší alebo inak neposkytne službu, ktorá je súčasťou balíka služieb, ale zmluva o balíku cestovných služieb naďalej existuje, právo na refundáciu do siedmich dní by organizátorom malo umožňovať zabezpečiť alternatívne služby pre cestujúcich. Okrem toho by organizátori mali možnosť ponúknuť poukážky ako alternatívu k refundácii za predpokladu, že budú spĺňať zavedené osobitné záruky, ktoré sú vo veľkej miere v súlade s odporúčaním Komisie z roku 2020.

Napokon nie je vylúčené, že členské štáty vytvoria mechanizmy na zabezpečenie refundácií cestujúcim v súlade s právnymi požiadavkami, napríklad v prípadoch, keď sú balíky služieb zrušené z dôvodu neodvratiteľných a mimoriadnych okolností a keď organizátori nie sú schopní splniť svoje povinnosti týkajúce sa refundácie. Ak členské štáty zavedú alebo budú viesť takéto mechanizmy, budú mať povinnosť informovať Komisiu a centrálné kontaktné miesta iných členských štátov o takýchto mechanizmoch. Takéto mechanizmy sa zvyčajne financujú výlučne z príspevkov organizátorov. Len za mimoriadnych okolností môžu byť takéto mechanizmy spolufinancované členskými štátmi a ich zavedením nie sú dotknuté ustanovenia Únie o štátnej pomoci. Toto ustanovenie by bolo v dlhodobom horizonte nákladovo neutrálne. Týmito opatreniami sa celkovo zlepši ochrana spotrebiteľa, a to len s veľmi obmedzenými nákladmi pre podniky (organizátorov balíkov cestovných služieb a poskytovateľov služieb).

V záujme lepšej ochrany cestujúcich pred platobnou neschopnosťou organizátorov je zámerom návrhu posilniť pravidlá smernice o balíkoch cestovných služieb týkajúce sa platobnej neschopnosti. Členské štáty budú mať naďalej možnosť, aby sa sami rozhodli, ako najlepšie zaviesť účinný systém ochrany v prípade platobnej neschopnosti, návrh však obsahuje dodatočné špecifikácie. Členské štáty budú mať povinnosť vykonávať dohľad nad systémami ochrany organizátorov v prípade platobnej neschopnosti a monitorovať trh s poskytovaním ochrany v prípade platobnej neschopnosti a v prípade potreby môžu vyžadovať druhú úroveň ochrany, napríklad záložný fond. Keďže už v smernici o balíkoch cestovných služieb sa vyžaduje určitá úroveň ochrany v prípade platobnej neschopnosti a keďže uprednostňovanou možnosťou by sa stanovil len spôsob dosiahnutia tohto cieľa, nie je pravdepodobné, že by sa týmto stanovením zvýšili náklady. V návrhu sa ďalej objasňuje, že na poukážky navrhnuté namiesto refundácie a nevyplatené nároky na refundáciu sa vzťahuje ochrana v prípade platobnej neschopnosti. V praxi to preto môže viesť k miernemu zvýšeniu nákladov spoločností na ochranu v prípade platobnej neschopnosti v tých členských štátoch, v ktorých sa na poukážky a nároky na refundáciu v súčasnosti nevzťahuje ochrana v prípade platobnej neschopnosti. Toto zvýšenie

²⁷ Toto opatrenie by bolo v súlade so súčasnou praxou v Nemecku, kde sú zálohy na základe vnútroštátnej judikatúry v oblasti neprijateľných zmluvných podmienok obmedzené na 20 % zálohy v čase rezervácie, pričom zvyšná časť je splatná najskôr 30 dní pred začiatkom cesty. Ako výnimka z tohto všeobecného pravidla by záloha mohla byť vyššia ako 20 % za okolností, keď to organizátor riadne odôvodní vzhľadom na výdavky existujúce v čase uzatvorenia zmluvy.

nákladov možno preniesť na cestujúcich. Toto opatrenie bude zároveň prínosné pre organizátorov tým, že sa ním zvýši atraktivnosť poukážok pre cestujúcich. Celkovo je preto pravdepodobné, že akékoľvek z toho vyplývajúce zvýšenie nákladov bude obmedzené.

Napokon sa návrhom zo smernice o balíkoch cestovných služieb vypúšťa jeden druh spojených cestovných služieb [druh a) spojených cestovných služieb] a tri formuláre informácií. Návrhom by sa zmenilo vymedzenie pojmov balík služieb vytvorený prekliknutím a balík služieb zakúpený na jednom predajnom mieste. To by prinieslo zjednodušenie, jasnejšie a vykonateľnejšie pravidlá a jasnejšie informácie pre cestujúcich, ako to požadujú mnohé zainteresované strany, pričom by sa zachovala alebo zvýšila súčasná úroveň ochrany spotrebiteľa. Uvádzalo by sa, že oficiálne cestovné varovania sú dôležitým prvkom pri určovaní toho, či balík služieb nemožno poskytnúť z dôvodu neodvratiteľných a mimoriadnych okolností, pričom by sa mala zachovať zásada individuálneho posúdenia. Takisto sa navrhuje stanoviť, že okolnosti v krajine odchodu, pobytu a v destinácii možno zohľadniť pri posudzovaní práva cestujúcich zrušiť balík služieb z dôvodu neodvratiteľných a mimoriadnych okolností. Napokon sa v návrhu objasnia úlohy rôznych aktérov, organizátor však stále bude mať povinnosť refundovať preddavkové platby. Týmto zmenami sa zabezpečí väčšia jasnosť pre cestujúcich aj organizátorov balíkov cestovných služieb, a tým by sa mali znížiť administratívne náklady podnikov a obmedziť poškodzovanie spotrebiteľa.

V rámci uprednostňovanej možnosti budú mať spotrebiteľia prínos zo skutočnosti, že zjednodušenými a objasnenými pravidlami sa zúži priestor pre obchádzanie pravidiel a objasnia sa informácie, ktoré sú k dispozícii pre cestujúcich, čím sa zníži počet súdnych sporov, a tým sa ušetrí čas, náklady aj úsilie všetkých zainteresovaných strán. Očakáva sa, že výmenou za tieto prínosy pre cestujúcich bude malé zvýšenie cien balíkov služieb (t. j. 0,3 %), keďže sa predpokladá, že organizátori (a poskytovatelia služieb) prenesú akékoľvek prípadné zvýšenie nákladov na spotrebiteľov. Toto mierne zvýšenie je však zanedbateľné v porovnaní s ostatnými faktormi vrátane veľmi vysokej inflácie, ktorá v posledných dvoch rokoch ovplyvnila väčšinu hospodárstiev vrátane členských štátov EÚ. Okrem toho existujú najnovšie dôkazy z prieskumu reformy systému ATOL Spojeného kráľovstva²⁸ a spätnej väzby od spotrebiteľských organizácií v EÚ^{29,30}, ktoré naznačujú, že cestujúci niekedy uprednostňujú zaplatiť podstatne viac, aby boli viac chránení. Preto sa neočakáva, že opatrenia zahrnuté do uprednostňovanej možnosti budú viesť k akémukoľvek zníženiu spotreby balíkov služieb cestujúcimi.³¹ Vďaka uprednostňovanej možnosti budú mať spotrebiteľia celkovo lepšie postavenie ako pri súčasnom stave.

Z hľadiska vplyvov na životné prostredie môžu niektoré opatrenia politiky viesť k malému zvýšeniu cien balíkov služieb. Cenové zvýšenie by potenciálne mohlo viesť k tomu, že by sa predávalo menej balíkov služieb. Je však nepravdepodobné, že by akékoľvek zvýšenie ceny, ktoré by mohlo byť spojené priamo so zmenami smernice, viedlo k obmedzeniu cestovania vo všeobecnosti, a tým k nižšej uhlíkovej stope odvetvia cestovného ruchu, keďže spotrebiteľia môžu jednoducho prejsť na samostatné služby. Takisto sa neočakáva, že sa navrhovanými

²⁸ https://consultations.caa.co.uk/corporate-communications/atol-reform-request-for-further-information/user_uploads/atol-reform-request-for-further-information--cap2496-.pdf.

²⁹ Odpovede Európskej organizácie spotrebiteľov, VZV a DECO na otázku č. 1 online verejnej konzultácie.

³⁰ Pozičný dokument Európskej organizácie spotrebiteľov, s. 11, https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/beuc-x-2021-115_package_travel_directive_beuc_s_views_on_how_to_regain_consumer_trust_in_the_tourism_sector.pdf.

³¹ Treba však poznamenať, že vzhľadom na vysokú cenovú pružnosť cestovných služieb nemožno úplne vylúčiť určitý vplyv na cestujúcich s nízkym rozpočtom. Pozri aj prílohu 8.

opatreniami politiky zvýši uhlíková stopa cestovania, a preto sa neočakáva, že budú mať významný vplyv na životné prostredie. Návrh je teda v súlade s environmentálnymi cieľmi Európskej zelenej dohody a európskeho právneho predpisu v oblasti klímy³², ako aj so zásadou „výrazne nenarušiť“³³.

Očakáva sa, že navrhované zmeny politiky budú mať neutrálny vplyv na zásadu „digitálne služby ako štandard“. Z hľadiska sociálnych vplyvov sú všetky vplyvy na ochranu spotrebiteľa, dôveru spotrebiteľov a rozdelenie príjmov zahrnuté do hospodárskych vplyvov na cestujúcich a podniky.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Revízia smernice by priniesla výhody cestujúcim, ako aj podnikom v oblasti cestovného ruchu. Takisto by viedla k vzniku určitých nákladov pre podniky, ktoré by sa preniesli na cestujúcich. Takisto sa však očakáva, že sa ňou zníži zaťaženie podnikov, najmä v dôsledku väčšej právnej zrozumiteľnosti a zjednodušenia. Okrem toho niektoré členské štáty už prijali viaceré opatrenia, ktoré by mohli viesť k miernemu zvýšeniu nákladov. V dôsledku toho by podniky v týchto členských štátoch neboli vystavené žiadnym dodatočným nákladom.

Pokiaľ ide o znižovanie záťaže pre orgány verejnej správy, očakáva sa, že vďaka vyššej úrovni právnej istoty a zjednodušenému právnemu rámcu sa zvýši úroveň dodržiavania, čím by sa zefektívnilo presadzovanie. Okrem toho môžu členské štáty identifikovať najlepšie postupy na základe iných členských štátov, ktoré už vykonali opatrenia v rámci uprednostňovanej možnosti prezentované ako dobrovoľné.

Podľa hodnotenia tvorili malé a stredné podniky v roku 2019 približne 99 % organizátorov v EÚ. Malé a stredné podniky predstavovali 96 % spoločností, ktoré odpovedali na verejnú konzultáciu, pričom väčšinu z nich tvorili mikropodniky. Vzhľadom na silné zastúpenie malých a stredných podnikov a mikropodnikov v danom odvetví, obmedzené vplyvy na náklady pre všetky podniky takisto odrážajú situáciu malých a stredných podnikov a mikropodnikov. Malé a stredné podniky a mikropodniky budú mať prínos z určitých opatrení, napríklad z nového práva na refundáciu medzi podnikmi a z možnosti ponúknuť cestujúcim poukážky namiesto refundácie, rovnako ako veľké spoločnosti. Nebolo by preto odôvodnené vylúčiť mikropodniky alebo navrhnúť prechodné obdobia. Komisia vzala na vedomie stanoviská a osobitosti mikropodnikov pri navrhovaní opatrení zahrnutých do revízie smernice.

Využívanie online kanálov na uzatváranie zmlúv o balíku cestovných služieb v posledných rokoch rástlo. Tento trend sa už zohľadnil v rámci revízie smernice o balíkoch cestovných služieb v roku 2015. Hoci určité ustanovenia, napr. o spojených cestovných službách a ich možných zmenách, môžu byť relevantné pre online predaj, nepredpokladá sa, že by posudzované opatrenia politiky mali akýkoľvek významný vplyv na digitalizáciu. V dôsledku toho sa očakáva, že navrhovaná revízia smernice bude mať neutrálny vplyv na uplatňovanie zásady „digitálne služby ako štandard“.

³² Nariadenie (EÚ) 2021/1119.

³³ „Výrazne nenarušiť“ znamená nepodporovať alebo nevykonávať hospodárske činnosti, ktoré výrazne poškodzujú akékoľvek environmentálne ciele, v relevantných prípadoch v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852.

- **Základné práva**

Charta základných práv Európskej únie chráni širokú škálu práv v oblasti spotrebiteľského práva a vnútorného trhu.

Navrhovaná smernica nemá negatívny vplyv ani sa ňou neobmedzujú žiadne základné práva. Pozitívne vplyvy zlepšovania fungovania vnútorného trhu v odvetví balíkov cestovných služieb pravdepodobne umožnia väčšiemu počtu občanov EÚ uplatňovať si práva za jasnejších podmienok. Okrem toho sa očakáva, že revidovanou smernicou o balíkoch cestovných služieb sa uľahčí voľný pohyb občanov v rámci EÚ, naprieč EÚ aj mimo nej prostredníctvom jednoduchších a jasnejších právnych predpisov týkajúcich sa balíkov cestovných služieb a silnejších práv cestujúcich v súvislosti s refundáciami v prípade platobnej neschopnosti organizátora alebo v niektorých mimoriadnych krízových obdobiach. Takisto sa očakáva, že navrhované zjednodušenia a lepšie informácie pre cestujúcich budú mať pozitívny vplyv na ľudí so zdravotným postihnutím.

Hoci sa navrhovanou revíziou môžu zvýšiť transakčné náklady niektorých podnikov, zároveň sa ňou znížia niektoré náklady vďaka zjednodušeniu a zvýšenej právnej istote, ktoré revízia prináša. Očakáva sa, že ďalšou harmonizáciou sa vytvoria rovnaké podmienky, a tým sa uľahčí rozvoj cezhraničného obchodu a/alebo služieb v rámci EÚ v súvislosti s balíkmi cestovných služieb.

Celkovo je cieľom kombinácie opatrení politiky zahrnutých do navrhovanej smernice dosiahnuť rovnováhu medzi právami spotrebiteľov a právom podnikat' v odvetví balíkov cestovných služieb.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh si nevyžaduje žiadne ďalšie zdroje z rozpočtu Európskej únie.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Členské štáty musia smernicu transponovať do 18 mesiacov po tom, ako nadobudne účinnosť, a oznámiť vnútroštátne vykonávacie opatrenia Komisii prostredníctvom spoločnej operácie Themis. Komisia je pripravená poskytovať členským štátom technickú podporu pri vykonávaní smernice.

Komisia preskúma vykonávanie smernice päť rokov po tom, ako nadobudne účinnosť, a v prípade potreby navrhne legislatívne zmeny. Komisia bude monitorovať pokrok pri dosahovaní cieľov iniciatívy sledovaním súboru hlavných ukazovateľov (uvedených v správe o posúdení vplyvu). Rámec monitorovania bude upravený v súlade s konečnými právnymi požiadavkami a požiadavkami na vykonávanie.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Článkom 1 tohto návrhu sa mení smernica (EÚ) 2015/2302 tak, ako sa uvádza v ďalšom texte.

Článok 3 bod 2 (Balík služieb): Vymedzenie pojmu balík služieb je upravené, aby odrážalo skutočnosť, že v prípade, že sú služby zakúpené od samostatných obchodníkov prostredníctvom prepojených online rezervačných procesov, považujú sa za balík služieb, ak sa osobné údaje cestujúceho prenášajú z jedného obchodníka na iného obchodníka. Rezervácie rôznych druhov cestovných služieb na účely tej istej cesty alebo dovolenky v krátkom čase sa považujú za balíky služieb rovnako ako rezervácie rôznych druhov cestovných služieb na účely tej istej cesty alebo dovolenky uskutočnené na jednom predajnom mieste, ak sú služby vybrané skôr, než cestujúci uzavrie prvú zmluvu. Tým sa zabráni súčasnému prekryvaniu vo vymedzení pojmov balík služieb a spojená cestovná služba, ako sa vymedzujú v článku 3 ods. 5 písm. a). V súlade s tým sa vypúšťa článok 3 ods. 5 písm. a). V revidovanej smernici sa takisto objasňuje, že kombinácia jedného alebo viacerých druhov služieb súvisiacich s dopravou, ubytovaním alebo prenájomom automobilu s jednou alebo viacerými inými službami cestovného ruchu, ktoré nepredstavujú viac než 25 % hodnoty kombinácie a nepropagujú sa ako základný prvok kombinácie alebo inak nepredstavujú základný prvok kombinácie, nepredstavuje balík služieb. Odkaz na 25 % je prevzatý z odôvodnenia 18 súčasnej smernice a nahrádza formuláciu „významnú časť“.

Článok 3 bod 5 (Spojená cestovná služba): Toto vymedzenie pojmu je zjednodušené a objasnené.

Článok 5 ods. 1 sa mení s cieľom stanoviť, že informácie o práve cestujúceho ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb z dôvodu neodvratiteľných a mimoriadnych okolností sú povinné navyše k právu na zrušenie za stornovací poplatok.

Nový článok 5a (Platby): Vkladá sa nový článok týkajúci sa platieb. V tomto článku sa stanovuje, že zálohy v zásade nesmú prekročiť 25 % z ceny balíka služieb a že doplatky nesmú byť splatné skôr než 28 dní pred začiatkom poskytovania balíka služieb. Vyššie zálohy sa však môžu vyžadovať, ak je to potrebné na zabezpečenie organizácie a poskytnutia balíka služieb. Článok 5a sa neuplatňuje na balíky služieb rezervované menej než 28 dní pred začiatkom poskytovania balíka služieb a v prípade darčkových poukážok na balíky cestovných služieb.

Článok 7 ods. 2 (Obsah zmluvy o balíku cestovných služieb a dokumenty, ktoré je potrebné predložiť pred začiatkom poskytovania balíka služieb): V zmluve sa teraz musí uvádzať, že organizátor je zmluvnou stranou zodpovednou za refundácie a že cestujúci majú možnosť skontaktovať sa s organizátormi v súlade s právnymi ustanoveniami prostredníctvom predajcov. Dopĺňa sa, že príslušný formulár informácií stanovený v prílohe I k smernici by mal byť pripojený k zmluve o balíku cestovných služieb, aby bol aj po predzmluvnej fáze naďalej ľahko prístupný pre cestujúcich.

Článok 12 ods. 2 (Ukončenie zmluvy o balíku cestovných služieb a právo na odstúpenie od zmluvy pred začiatkom poskytovania balíka služieb): Nové znenie tohto odseku o ukončení zmluvy z dôvodu neodvratiteľných a mimoriadnych okolností obsahuje ďalšie špecifikácie s cieľom objasniť toto právo na zrušenie. V novom znení sa objasňuje, že toto právo sa uplatňuje v prípade neodvratiteľných a mimoriadnych okolností v cestovnej destinácii alebo v jej bezprostrednej blízkosti alebo v prípade okolností, ktoré ovplyvňujú cestu do destinácie, ale aj v miestach pobytu alebo odchodu, ktoré vo všetkých prípadoch výrazne ovplyvňujú poskytnutie balíka cestovných služieb. V novom znení sa takisto objasňuje, že zmluvy možno

ukončiť, ak možno odôvodnene očakávať, že plnenie zmluvy o balíku cestovných služieb bude výrazne ovplyvnené neodvratiteľnými a mimoriadnymi okolnosťami.

Nový článok 12 ods. 3a: Dopĺňa sa nový odsek s cieľom objasniť, že oficiálne cestovné varovania vydané úradmi alebo závažné obmedzenia týkajúce sa cestovnej destinácie alebo situácie po návrate z nej sú dôležitými prvkami pri posudzovaní toho, či vznikli neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti a značne ovplyvnili poskytovanie balíka služieb.

Článok 12 ods. 4: Tento odsek sa mení s cieľom objasniť, že organizátor má povinnosť poskytnúť cestujúcemu refundáciu v prípade ukončenia zmluvy podľa článku 12 ods. 2 alebo ods. 3 bez ohľadu na to, či cestujúci osobitne požiadal o refundáciu. Okrem toho sa v novom pododseku stanovuje, že ak členské štáty zavádzajú alebo ponechávajú mechanizmy zamerané na zabezpečenie toho, aby sa refundácie cestujúcim uskutočňovali podľa článku 12 ods. 4, musia o príslušných ustanoveniach informovať Komisiu a centrálné kontaktné miesta ostatných členských štátov. Akékoľvek spolufinancovanie takýchto mechanizmov členskými štátmi je možné len za mimoriadnych a riadne odôvodnených okolností a je podmienené schválením podľa ustanovení Únie o štátnej pomoci.

Nový článok 12a (Poukážky): Vkladá sa nový článok o poukážkach. Stanovuje sa v ňom, že ak je zmluva ukončená, organizátori môžu cestujúcim vydať poukážky namiesto peňažnej refundácie, ale pred ich prijatím musia byť cestujúci informovaní, že nie sú povinní poukážku akceptovať. Takéto poukážky by mali byť platné 12 mesiacov a ich platnosť možno predĺžiť len raz so súhlasom oboch zmluvných strán. Ich hodnota musí byť aspoň rovná sume refundácie. Musia byť prevoditeľné a musí sa na ne vzťahovať ochrana v prípade platobnej neschopnosti.

Cieľom navrhovaného nového znenia článku 17 je zvýšiť účinnosť a jednotnosť ochrany v prípade platobnej neschopnosti v EÚ doplnením určitých objasnení a špecifikácií, z ktorých niektoré vyplývajú z odôvodnení smernice (EÚ) 2015/2302. Niektoré odseky článku 17 zostávajú nezmenené.

Článok 17 ods. 1 (Účinnosť a rozsah ochrany v prípade platobnej neschopnosti): V článku 17 ods. 1 prvom pododseku sa objasňuje, že na nároky na refundáciu a poukážky sa takisto vzťahuje ochrana v prípade platobnej neschopnosti.

Článok 17 ods. 2 sa mení s cieľom zohľadniť skutočnosť, že zábezpeka by mala byť dostatočná na pokrytie nákladov na refundácie a repatriácie, ak nastane platobná neschopnosť v čase, keď má organizátor v držbe najväčšie sumy vo finančnom roku, a že zábezpeka by takisto mala zohľadňovať zmeny objemu predaných balíkov služieb a potrebné repatriácie, ktoré majú byť kryté, v porovnaní s predpokladaným objemom.

Článok 17 ods. 3: Stanovuje sa v ňom, že členské štáty vykonávajú dohľad nad systémami ochrany organizátorov v prípade platobnej neschopnosti, monitorujú trh s poskytovaním ochrany v prípade platobnej neschopnosti a môžu požadovať druhú úroveň ochrany, napríklad záložný fond. Akékoľvek spolufinancovanie takýchto požiadaviek členskými štátmi je možné len za mimoriadnych a riadne odôvodnených okolností a je podmienené schválením podľa ustanovení Únie o štátnej pomoci.

Článok 17 ods. 6: Nové znenie tohto odseku zahŕňa konkrétnejšiu lehotu na refundáciu v prípade zrušenia balíka služieb v dôsledku platobnej neschopnosti, a to navyše k všeobecnému kritériu „bez zbytočného odkladu“. Táto lehota je tri mesiace od momentu, keď cestujúci predložil dokumenty potrebné na preskúmanie žiadosti.

Nový článok 17 ods. 7: Vkladá sa nový odsek 6, ktorý členským štátom umožňuje zaviazat' predajcov, aby uzavreli ochranu v prípade platobnej neschopnosti, ak je to odôvodnené vzhľadom na riziko, ktorému sú vystavení cestujúci, čo odráža text odôvodnenia 41 smernice (EÚ) 2015/2302.

Článok 18 ods. 2 (Vzájomné uznávanie ochrany v prípade platobnej neschopnosti a administratívna spolupráca): Tento odsek sa zmenil s cieľom objasniť, že centrálné kontaktné miesta v členských štátoch by si mali vymieňať aj informácie o ochrane v prípade platobnej neschopnosti a súvisiacich otázkach vrátane refundácií za ukončené zmluvy o balíku cestovných služieb.

Článok 19 (Ochrana v prípade platobnej neschopnosti a požiadavky na informácie v prípade spojených cestovných služieb): Tento článok sa mení, aby odrážal zjednodušenú koncepciu spojených cestovných služieb.

Článok 22 (Právo na nápravu a právo organizátorov na refundácie zo strany poskytovateľov služieb): Dopĺňa sa nový odsek, v ktorom sa stanovuje, že ak poskytovatelia služieb zrušia alebo neposkytnú službu, ktorá je súčasťou balíka služieb, majú povinnosť do siedmich dní refundovať organizátorovi platby prijaté za príslušnú službu.

Príloha I k smernici (EÚ) 2015/2302 sa nahrádza s cieľom poskytnúť cestujúcim jasnejšie informácie o ich právach.

Príloha II k smernici (EÚ) 2015/2302 sa nahrádza s cieľom zohľadniť zjednodušenie, pokiaľ ide o koncepciu spojených cestovných služieb, a s cieľom zlepšiť vykonávanie tejto koncepcie.

V článku 2 tohto návrhu sa stanovuje, že Komisia musí predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatňovaní tejto smernice päť rokov po nadobudnutí jej účinnosti, a to s prihliadnutím na vplyv na malé a stredné podniky. V článku 3 tohto návrhu sa stanovuje, že členské štáty musia transponovať pozmeňujúcu smernicu do 18 mesiacov od nadobudnutia jej účinnosti. Pozmeňujúca smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v úradnom vestníku. Členské štáty by mali povinnosť začať uplatňovať smernicu v lehote šesť mesiacov od dátumu jej transpozície.

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

**ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/2302 s cieľom zefektívniť ochranu cestujúcich
a zjednodušiť a objasniť určité aspekty uvedenej smernice**

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 114,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru,¹

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov,²

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) Smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302³ sa zmodernizoval právny rámec pre balíky cestovných služieb vzhľadom na vývoj na trhu a v technológii. Cieľom uvedenej smernice bolo zahrnúť nové spôsoby rezervácie cestovných služieb, ktoré vznikli, vrátane prispôbených kombinácií cestovných služieb, na ktoré sa nevzťahuje smernica Rady 90/314/EHS⁴ alebo ktoré sa nachádzali v právnej šedej zóne, a posilnila práva cestujúcich v rôznych ohľadoch. Zároveň sa zameriava na zabezpečenie spravodlivejšej hospodárskej súťaže medzi rôznymi typmi podnikov v oblasti cestovného ruchu, ktoré pôsobia na trhu s balíkmi cestovných služieb.

¹ Ú. v. EÚ C , , s. .

² Ú. v. EÚ C , , s. .

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS (Ú. v. EÚ L 326, 11.12.2015, s. 1).

⁴ Smernica Rady 90/314/EHS z 13. júna 1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb (Ú. v. ES L 158, 23.6.1990, s. 59).

- (2) S cieľom dosiahnuť uvedené ciele sa smernicou (EÚ) 2015/2302 rozšírilo vymedzenie pojmu „balík služieb“ v porovnaní so smernicou 90/314/EHS. V smernici (EÚ) 2015/2302 sa ďalej špecifikovali existujúce práva cestujúcich a zaviedli sa nové práva, ako je právo cestujúcich za určitých podmienok ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb bez stornovacích poplatkov v prípade neodvratiteľných a mimoriadnych okolností. Okrem toho sa smernicou (EÚ) 2015/2302 vytvoril nový pojem „spojená cestovná služba“, pod ktorý boli zahrnuté rezervácie vykonané na jednom predajnom mieste a rezervácie na rôznych predajných miestach, ktoré obchodník „cieleným spôsobom sprostredkúva“. Spojené cestovné služby sa z veľkej časti považujú za samostatné služby, ale platby prijaté obchodníkom, ktorý sprostredkúva spojené cestovné služby, sa majú chrániť pred platobnou neschopnosťou takéhoto obchodníka. Cieľom smernice (EÚ) 2015/2302 bolo zabezpečiť transparentnosť tým, že sa obchodníkom ukladá povinnosť informovať cestujúcich o povahe cestovného produktu, ktorý im ponúkajú, a o súvisiacich právach prostredníctvom formulárov štandardných informácií uvedených v prílohách I a II k uvedenej smernici.
- (3) Hoci smernica (EÚ) 2015/2302 vo všeobecnosti funguje dobre, od začiatku jej uplatňovania 1. júla 2018 sa objavilo niekoľko výziev. Pandémia COVID-19 a súvisiace vládne opatrenia mali významný vplyv na odvetvie cestovného ruchu aj cestujúcich a odhalili určité nedostatky v prevládajúcich obchodných modeloch a ukázali, že by sa mohli objasniť konkrétne ustanovenia uvedenej smernice.
- (4) Preto je potrebné odstrániť nedostatky zistené v súčasných pravidlách, ako aj objasniť a zjednodušiť určité pojmy a ustanovenia, čím sa zvýši účinnosť smernice (EÚ) 2015/2302 v prospech cestujúcich a podnikov v oblasti cestovného ruchu, medzi ktorými je veľký počet mikropodnikov a malých a stredných podnikov.
- (5) Hoci sa vo všeobecnosti vymedzenie pojmu „balík služieb“ považuje za účinné, vymedzenie a pravidlá týkajúce sa spojených cestovných služieb, ako aj ich odlíšenie od balíkov služieb by sa mali objasniť a zjednodušiť. Takéto objasnenie a zjednodušenie vymedzení a pojmov „balík služieb“ a „spojené cestovné služby“ by malo zvýšiť právnu istotu pre všetky strany a zároveň zefektívniť ochranu cestujúcich a zabezpečiť rovnaké podmienky pre obchodníkov. Zároveň by sa mal znížiť počet informačných formulárov, ktoré majú obchodníci používať pri informovaní cestujúcich o ich právach.
- (6) Zásada, z ktorej vychádza vymedzenie pojmu „balík služieb“, by mala zostať v tom zmysle, že existuje úzke prepojenie medzi rôznymi cestovnými službami rezervovanými na účely tej istej cesty alebo dovolenky. S cieľom zabezpečiť, aby sa vymedzenia pojmov „balík služieb“ a „spojené cestovné služby“ neprekrývali a aby sa odstránili ťažkosti pri rozlišovaní medzi balíkmi služieb a spojenými cestovnými službami, by sa rezervácie rôznych druhov služieb cestovného ruchu na tú istú cestu alebo dovolenku na jednom predajnom mieste, kde boli služby cestovného ruchu vybrané pred tým, ako cestujúci uzavrel prvú zmluvu, mali považovať za balíky služieb rovnakým spôsobom ako služby cestovného ruchu rezervované na jednom predajnom mieste v krátkom čase. V oboch prípadoch existuje úzke prepojenie medzi rezerváciami cestovných služieb. Vymedzenie pojmu „balík služieb“ by sa preto malo vzťahovať na obe situácie, zatiaľ čo rezervácie uskutočnené pri príležitosti jednej návštevy alebo kontaktu s jedným predajným miestom by sa mali odstrániť z vymedzenia pojmu spojené cestovné služby.

- (7) V súvislosti s rezerváciami uskutočnenými v krátkom čase na jednom predajnom mieste je vhodné nahradiť pomerne vágne kritérium „jedna návšteva alebo jeden kontakt“. Preto by sa rezervácie rôznych druhov cestovných služieb na tú istú dovolenku uskutočnené do troch hodín mali vždy považovať za balíky služieb. To isté by malo platiť, ak obchodník pred dokončením prvej rezervácie vyzve cestujúceho, aby si rezervoval dodatočné služby na tú istú cestu alebo dovolenku po dokončení prvej rezervácie, a ak sa následné rezervácie uskutočnia do 24 hodín od uzavretia prvej zmluvy.
- (8) Vymedzenie balíka služieb vytvoreného prostredníctvom prepojených online rezervačných procesov v článku 3 bode 2 písm. b) podbode v) smernice (EÚ) 2015/2302, v ktorom sa vyžaduje, aby sa meno, platobné údaje a e-mailová adresa cestujúceho zasielali od jedného obchodníka druhému obchodníkovi, sa ukázalo ako príliš úzke. Preto je vhodné za „balík služieb“ považovať rezervácie rôznych druhov cestovných služieb na tú istú cestu alebo dovolenku, ak obchodník, ktorý je zmluvnou stranou prvej zmluvy, prevedie na obchodníka, ktorý je zmluvnou stranou druhej alebo ďalšej zmluvy, buď meno cestujúceho, platobné údaje, e-mailovú adresu, alebo akékoľvek iné osobné údaje cestujúceho. Takýto prenos osobných údajov naznačuje úzke prepojenie medzi rezerváciami/zmluvami, takže kritérium 24 hodín pre druhú rezerváciu nie je nevyhnutné a malo by sa odstrániť.
- (9) Vymedzenie pojmu „spojená cestovná služba“ by sa malo vzťahovať na situácie, keď obchodník, ktorý je zmluvnou stranou prvej zmluvy a prijíma platby od cestujúceho alebo v jeho mene, vyzve cestujúceho, aby si rezervoval ďalšie druhy cestovných služieb na tú istú cestu alebo dovolenku. V tejto súvislosti by obchodník, ktorý je zmluvnou stranou prvej zmluvy, mal získať ochranu v prípade platobnej neschopnosti. Okrem toho s cieľom zabezpečiť, aby cestujúci v plnej miere využívali výhody pravidiel ochrany v prípade platobnej neschopnosti a aby obchodníci vedeli, že sa na nich vzťahuje táto povinnosť, je vhodné, aby informačné formuláre o spojených cestovných službách odporúčali cestujúcim zaznamenať ponuku dodatočnej rezervácie a príslušnú dodatočnú rezerváciu, napríklad prostredníctvom snímok obrazovky, a informovať obchodníka, s ktorým bola uzavretá prvá zmluva o tom, že zmluva o dodatočnom druhu cestovnej služby bola uzavretá na tú istú cestu alebo dovolenku do 24 hodín od ponuky od daného obchodníka. Obchodník by mal byť povinný sprístupniť cestujúcim nástroj, ako je e-mailová adresa alebo webové sídlo, kde cestujúci môžu takéto informácie zaregistrovať, a potvrdiť prijatie takýchto informácií.
- (10) Pokiaľ ide napríklad o balíky služieb, pri ktorých sa ubytovanie kombinuje s inými službami cestovného ruchu, ale ktoré neobsahujú prepravu cestujúcich, všeobecné kritérium „významnej časti“ hodnoty kombinácie, ktoré sa uplatňuje na služby cestovného ruchu uvedené v článku 3 bode 1 písm. d), by sa malo nahradiť špecifickejšim kritériom „aspoň 25 %“, aby sa zvýšila právna istota.
- (11) Ako sa ukázalo najmä počas pandémie COVID-19, prevládajúca obchodná prax v oblasti preddavkových platieb, neexistencia pravidiel medzi podnikmi, pokiaľ ide o refundáciu organizátorovi balíkov služieb, ktoré poskytovatelia služieb zrušili alebo neposkytli, absencia pravidiel týkajúcich sa poukážok, ako aj neistota, či sa na žiadosti o vrátenie peňazí a poukážky na zrušené balíky služieb vzťahuje ochrana v prípade platobnej neschopnosti, môžu spôsobiť ťažkosti v súvislosti s vrátením peňazí cestujúcim, najmä ak neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti vedú k mnohým zrušeniam a ovplyvňujú mnohé cestovné destinácie. Preto by sa malo zabezpečiť, aby

platby cestujúcich boli vždy účinne chránené, a to aj počas krízy. Okrem toho by sa malo zabezpečiť, aby vnútroštátne systémy ochrany v prípade platobnej neschopnosti boli odolné a poskytovali jednotnejšiu ochranu.

- (12) Existujú určité riziká, ktoré vyplývajú z podstaty obchodnej praxe spočívajúcej v požadovaní preddavkových platieb, najmä v situáciách, keď sú organizátori povinní v krátkom čase refundovať cestujúcim značné sumy za zrušené cesty. Preto by sa malo stanoviť, že zálohy, t. j. platby požadované od cestujúcich v čase rezervácie alebo krátko po nej, by nemali byť vyššie ako 25 % z celkovej ceny balíka služieb a že organizátorom alebo predajcom by sa malo zabrániť v tom, aby požadovali vyplatenie doplatku skôr ako 28 dní pred začiatkom poskytovania balíka služieb. Organizátori a prípadne predajcovia by zároveň mali mať možnosť požadovať vyššie zálohy, ak je to potrebné na zabezpečenie organizácie a riadneho poskytnutia balíka služieb. Výška záloh požadovaných organizátormi môže byť odôvodnená preddavkovými platbami poskytovateľom služieb vrátane prípadov, keď patria do rovnakej skupiny spoločností ako organizátor, alebo potrebou pokryť náklady organizátora priamo súvisiace s organizáciou a poskytnutím balíka služieb v čase rezervácie alebo krátko po nej. V prípade potreby to môže zahŕňať provízie požadované predajcami.
- (13) Výška záloh by si nemala vyžadovať rôzne výpočty pre každý balík služieb, ale môže sa stanoviť pre skupiny balíkov, ktoré majú podobné charakteristiky, pokiaľ ide o nevyhnutnosť záloh. Organizátori a prípadne predajcovia by mali aj naďalej mať povinnosť pred uzavretím zmluvy informovať cestujúcich o zálohách, ktoré požadujú.
- (14) Keďže obmedzenie záloh nie je zlučiteľné s pojmom darčekových poukážok na balík cestovných služieb, ako sa uvádza v článku 3 bode 5 písm. b) podbode iv) smernice (EÚ) 2015/2302, a balíkmi služieb rezervovanými menej ako 28 dní pred začiatkom poskytovania balíka služieb, tieto dva typy balíkov služieb by mali byť vyňaté z obmedzenia preddavkových platieb zavedeného touto smernicou.
- (15) Ak sa cestovná služba obsiahnutá v balíku služieb zruší alebo neposkytne a ak sa príslušnému poskytovateľovi služieb vyplatili preddavkové platby, organizátori by mali mať nárok na refundáciu platieb od poskytovateľov služieb do siedmich dní. Toto právo na refundáciu by malo organizátorom umožniť splniť si povinnosť vrátiť peniaze cestujúcim do 14 dní v prípadoch, keď sa ukončí aj zmluva o balíku cestovných služieb ako celok. Ak poskytovateľ služieb cestovného ruchu zruší alebo neposkytne službu obsiahnutú v balíku služieb, ale zmluva o balíku cestovných služieb naďalej existuje, právo na refundáciu do siedmich dní by malo organizátorom umožniť prijať alternatívne opatrenia.
- (16) V určitých situáciách môžu byť dobrovoľné poukážky pre cestujúcich užitočnou alternatívou k refundácii. Poukážky môžu organizátorom poskytnúť väčšiu flexibilitu, najmä ak sú konfrontovaní s povinnosťou uhradiť veľa refundácií v krátkom čase. Zároveň môžu byť poukážky prijateľné pre cestujúcich, ktorí nepotrebujú okamžitú refundáciu, pokiaľ existujú osobitné právne záruky. Preto by sa mali stanoviť jasné pravidlá týkajúce sa poukážok, ktoré takéto záruky poskytujú. Uvedené záruky by mali zahŕňať transparentnosť, pokiaľ ide o dobrovoľnú povahu a kľúčové charakteristiky poukážok, ako aj práva cestujúcich v súvislosti s poukázkami, napríklad skutočnosť, že sú chránené pred platobnou neschopnosťou organizátora a že cestujúci majú nárok na automatickú refundáciu, ak poukážka nie je využitá počas obdobia jej platnosti. Organizátori môžu poukážky zatriktívniť, napríklad zvýšením sumy poukážky v porovnaní s právom cestujúceho na

refundáciu. V takýchto prípadoch by sa ochrana v prípade platobnej neschopnosti mala obmedziť na sumu platieb prijatých od cestujúceho.

- (17) Je možné, aby členské štáty stanovili mechanizmy na zabezpečenie vrátenia peňazí cestujúcim v súlade s právnymi požiadavkami v prípadoch, keď sú balíky služieb zrušené z dôvodu neodvratiteľných a mimoriadnych okolností a keď organizátori nie sú schopní splniť si svoje povinnosti týkajúce sa refundácie. S cieľom zvýšiť transparentnosť by členské štáty, ktoré takéto mechanizmy zavádzajú alebo zachovávajú, mali mať povinnosť informovať Komisiu a centrálné kontaktné miesta ostatných členských štátov o takýchto mechanizmoch. Takéto mechanizmy sa zvyčajne financujú výlučne z príspevkov organizátorov. Len za mimoriadnych okolností môžu byť takéto mechanizmy spolufinancované členskými štátmi a ich zavedením nie sú dotknuté ustanovenia Únie o štátnej pomoci.
- (18) Množstvo možných situácií, ktoré môžu viesť k ukončeniu zmluvy o balíku cestovných služieb z dôvodu neodvratiteľných a mimoriadnych okolností, ktoré významne ovplyvňujú poskytovanie balíka služieb, si vyžaduje individuálne posúdenie, napríklad vzhľadom na povahu a rozsah takýchto okolností. Malo by sa objasniť, že ukončenie zmluvy je možné, ak možno odôvodnene očakávať, že jej plnenie bude významne ovplyvnené neodvratiteľnými a mimoriadnymi okolnosťami.
- (19) Počas pandémie COVID-19 sa objavili rôzne výklady týkajúce sa práv na zrušenie z dôvodu „neodvratiteľných a mimoriadnych okolností“, a to aj v súvislosti s relevantnosťou upozornení pre cestujúcich. Preto je vhodné stanoviť, že oficiálne cestovné upozornenia pre cestovnú destináciu vydané orgánmi členského štátu pobytu alebo odchodu cestujúceho alebo krajiny určenia sú dôležitými prvkami pri posudzovaní odôvodnenia ukončenia zmluvy. Malo by sa tiež objasniť, že pri posudzovaní odôvodnenia ukončenia zmluvy o balíku cestovných služieb sú relevantné aj závažné obmedzenia v cestovnej destinácii alebo po návrate z cesty alebo dovolenky, ako sú karanténne požiadavky na dlhšie obdobie.
- (20) Malo by sa tiež objasniť, že 14-dňová lehota na vrátenie peňazí, ktorá sa začína ukončením zmluvy, sa uplatňuje bez ohľadu na to, či cestujúci osobitne žiada o refundáciu.
- (21) S cieľom zabezpečiť účinnú a jednotnú ochranu cestujúcich a rovnaké podmienky pre organizátorov by sa malo stanoviť, že ochrana organizátorov v prípade platobnej neschopnosti sa vzťahuje na všetky platby uskutočnené cestujúcimi alebo v ich mene v prípade platobnej neschopnosti organizátora vrátane prípadov, keď balík služieb nie je úplne alebo čiastočne realizovaný v dôsledku platobnej neschopnosti organizátora, a prípadov, keď mal cestujúci nárok na refundáciu alebo dostal od organizátora poukážku pred jeho platobnou neschopnosťou.
- (22) S cieľom zabezpečiť účinnosť ochrany cestujúcich v prípade platobnej neschopnosti za každých okolností by sa malo stanoviť, že zábezpeka musí byť dostatočná na pokrytie nákladov na refundácie a repatriácie v prípadoch, keď k platobnej neschopnosti dôjde v čase, keď organizátor drží najvyššie sumy platieb. Akékoľvek zvýšenie daných súm v dôsledku vyššieho predpokladaného objemu balíkov služieb predaných v danom období by sa malo zohľadniť. Malo by sa objasniť, že členské štáty by mali dohliadať na ochranu organizátorov v prípade platobnej neschopnosti a monitorovať trh s poskytovaním ochrany v prípade platobnej neschopnosti. V prípade potreby by členské štáty mali mať možnosť požadovať druhú úroveň

ochrany, napríklad záložný fond. Môže to byť relevantné napríklad vtedy, keď poisťné zmluvy neposkytujú požadovanú úroveň ochrany. Takéto záložné fondy by sa zvyčajne mali financovať výlučne z príspevkov organizátorov. Malo by sa objasniť, že takéto opatrenia môžu členské štáty spolufinancovať len za mimoriadnych okolností, a zopakovať, že uvedenými ustanoveniami nie sú dotknuté ustanovenia Únie o štátnej pomoci, pokiaľ takéto opatrenia zahŕňajú štátnu pomoc.

- (23) Pokiaľ ide o refundácie v prípade platobnej neschopnosti organizátora, lehota na refundáciu by sa mala bližšie upresniť, a to na tri mesiace po tom, ako cestujúci predložil dokumenty potrebné na preskúmanie žiadosti. V ustanovení je tiež vhodné stanoviť, že členské štáty môžu od predajcov požadovať, aby okrem organizátorov aj oni uzavreli ochranu v prípade platobnej neschopnosti.
- (24) Malo by sa objasniť, že centrálna kontaktná miesta sú zodpovedné za výmenu informácií v súvislosti s ochranou v prípade platobnej neschopnosti a súvisiacimi otázkami vrátane akýchkoľvek mechanizmov na zabezpečenie včasných refundácií za ukončené zmluvy o balíku cestovných služieb.
- (25) Je dôležité, aby cestujúci boli riadne informovaní o svojich právach, rozumeli informáciám, ktoré im boli poskytnuté, a aby mali prístup k daným informáciám, keď ich potrebujú. Preto by sa mali vykonať určité zmeny týkajúce sa požiadaviek na predzmluvné informácie, obsahu zmluvy o balíku cestovných služieb a formulárov štandardných informácií stanovených v prílohách I a II k smernici (EÚ) 2015/2302. Napríklad vo formulároch štandardných informácií v prílohe I by sa mal uvádzať obchodník zodpovedný za refundácie za zrušené balíky služieb. Právo ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb bez poplatku z dôvodu neodvratiteľných a mimoriadnych okolností by sa malo predložiť spolu s možnosťou zrušiť balík služieb za poplatok za zrušenie. Organizátori by okrem toho mali mať povinnosť pridať k zmluve formulár štandardných informácií, aby bol cestujúcim k dispozícii po uzavretí zmluvy, spolu s kontaktnými údajmi príslušných obchodníkov.
- (26) Smernica (EÚ) 2015/2302 by sa preto mala zodpovedajúcim spôsobom zmeniť.
- (27) Keďže cieľ tejto smernice, a to prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu v súvislosti s balíkmi cestovných služieb a dosiahnutiu vysokej a čo najjednoduchšej úrovne ochrany spotrebiteľa v tomto odvetví, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni samotných členských štátov, ale z dôvodov jeho rozsahu a účinku ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa.
- (28) Touto smernicou sa rešpektujú základné práva a dodržiavajú zásady uznané Chartou základných práv Európskej únie. Touto smernicou sa predovšetkým rešpektuje sloboda podnikania ustanovená v článku 16 charty a zároveň zabezpečuje vysoká úroveň ochrany spotrebiteľa v Únii v súlade s článkom 38 charty.
- (29) Komisia by mala predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatňovaní tejto smernice do piatich rokov po nadobudnutí jej účinnosti. Hoci sa dôkladne posúdil vplyv tejto smernice na podniky v oblasti cestovného ruchu vrátane mikroorganizátorov, malých a stredných organizátorov, je vhodné v tejto správe

zohľadniť vplyv jej uplatňovania na mikroorganizátorov, malých a stredných organizátorov. V prípade potreby by sa mali k správe priložiť legislatívne návrhy,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Zmeny v smernici (EÚ) 2015/2302

Smernica (EÚ) 2015/2302 sa mení takto:

1. Článok 1 sa nahrádza takto:

„Článok 1

Predmet úpravy

Účelom tejto smernice je prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu a dosiahnutiu vysokej a čo najjednoduchšej úrovne ochrany spotrebiteľa a aproximáciou určitých aspektov zákonov, iných právnych predpisov a administratívnych ustanovení členských štátov týkajúcich sa zmlúv medzi cestujúcimi a obchodníkmi o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ako aj určitých aspektov zmlúv medzi organizátormi balíkov služieb a poskytovateľmi služieb.“

2. V článku 2 sa odsek 1 nahrádza takto:

„1. Táto smernica sa vzťahuje na balíky služieb ponúkané na predaj alebo predané obchodníkmi cestujúcim a na spojené cestovné služby sprostredkované obchodníkmi pre cestujúcich.

Vzťahuje sa aj na práva organizátorov na refundáciu vymedzené v článku 3 bode 8 voči poskytovateľom cestovných služieb v prípade zrušenia alebo neposkytnutia služby, ktorá je súčasťou balíka cestovných služieb.“

3. Článok 3 sa mení takto:

- a) Bod 2 sa nahrádza takto:

„2. „balík služieb“ je kombinácia aspoň dvoch rôznych druhov cestovných služieb v zmysle vymedzenia v bode 1 na účely tej istej cesty alebo dovolenky, ak

- a) tieto služby skombinoval jeden obchodník, a to aj na požiadanie cestujúceho alebo v súlade s výberom, ktorý uskutočnil cestujúci pred uzavretím jednej zmluvy o všetkých službách, alebo
- b) bez ohľadu na to, či sa uzavru samostatné zmluvy s jednotlivými poskytovateľmi cestovných služieb, a:
 - i) ide o služby zakúpené na jednom predajnom mieste a
 - tieto služby sa zvolili skôr, než cestujúci súhlasil so zaplatením, alebo

- iné druhy cestovných služieb sa rezervujú do troch hodín po tom, ako cestujúci súhlasil s úhradou za prvú cestovnú službu, alebo
- iné druhy cestovných služieb sa rezervujú do 24 hodín po tom, ako cestujúci súhlasil s úhradou za prvú cestovnú službu, a ak predtým, ako cestujúci súhlasil s úhradou za prvú cestovnú službu, obchodník vyzval cestujúceho, aby si následne rezervoval jeden alebo viacero ďalších druhov cestovných služieb, alebo
- ii) ide o služby ponúkané, predávané alebo zaplatené za súhrnnú alebo celkovú cenu bez ohľadu na akékoľvek oddelené účtovanie, alebo
- iii) propagované alebo predávané pod názvom „balík služieb“ alebo pod podobným názvom, alebo
- iv) kombinované po uzavretí zmluvy, na základe ktorej obchodník oprávňuje cestujúceho na výber spomedzi rôznych druhov cestovných služieb, alebo
- v) zakúpené od jednotlivých obchodníkov prostredníctvom prepojených online rezervačných procesov, pričom meno, platobné údaje, emailová adresa alebo iné osobné údaje cestujúceho sa od obchodníka, s ktorým sa uzatvára prvá zmluva, zasielajú iným obchodníkom.

Kombinácia cestovných služieb, v rámci ktorej je najviac jeden druh cestovnej služby uvedený v bode 1 písm. a), b) alebo c) kombinovaný s jednou alebo viacerými službami cestovného ruchu uvedenými v bode 1 písm. d), nie je balíkom služieb, ak služby uvedené v bode 1 písm. d):

- a) nepredstavujú aspoň 25 % z hodnoty kombinácie, nepropagujú sa ako podstatný prvok kombinácie ani inak nepredstavujú jej podstatný prvok alebo
 - b) sa vybrali a zakúpili až po začatí poskytovania cestovnej služby uvedenej v bode 1 písm. a), b) alebo c);“;
- b) Bod 5 sa nahrádza takto:
- „5. spojená cestovná služba“ je kombinácia rôznych druhov cestovných služieb, na ktorú sa nevzťahuje vymedzenie balíka služieb v bode 2, ak obchodník, ktorý je zmluvnou stranou zmluvy o poskytnutí cestovnej služby a prijíma platby od cestujúceho alebo v jeho mene, vyzve cestujúceho, aby si rezervoval dodatočný druh cestovnej služby od iného obchodníka na účely tej istej cesty alebo dovolenky, a ak sa zmluva o poskytnutí dodatočnej cestovnej služby uzavrie najneskôr 24 hodín po potvrdení rezervácie prvej zmluvy.“

4. V článku 5 sa odsek 1 mení takto:

- a) Písmeno d) sa nahrádza takto:

„d) spôsob platby vrátane každej sumy alebo percentuálneho podielu z ceny, ktoré sa zaplatia ako záloha, a lehoty na zaplatenie zostatku v súlade s článkom 5a alebo finančné záruky, ktoré cestujúci zaplatí alebo poskytne;“;

b) Písmeno g) sa nahrádza takto:

„informácie, že cestujúci môže zmluvu ukončiť kedykoľvek pred začiatkom poskytovania balíka služieb, a to za platbu primeraného stornovacieho poplatku alebo prípadne štandardných stornovacích poplatkov, ktoré požaduje organizátor v súlade s článkom 12 ods. 1, a že cestujúci môže ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb bez zaplatenia stornovacieho poplatku pre neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti, ako je stanovené v článku 12 ods. 2;“.

5. Vkladá sa tento článok 5a:

„Článok 5a

Platby

Členské štáty zabezpečia, aby s výnimkou balíkov služieb vymedzených v článku 3 bode 2 písm. b) podbode iv) a balíkov služieb rezervovaných menej ako 28 dní pred začiatkom poskytovania balíka služieb organizátor alebo prípadne predajca nepožadovali zálohy presahujúce 25 % celkovej ceny balíka služieb a nepožadovali doplatok skôr ako 28 dní pred začiatkom poskytovania balíka služieb. Organizátor, prípadne predajca môže požadovať vyššiu zálohu, ak je to potrebné na zabezpečenie organizácie a poskytnutia balíka služieb. *Zálohy môžu pokrývať preddavkové platby poskytovateľom služieb zahrnutých do balíka služieb a náklady, ktoré vznikli organizátorovi, prípadne predajcovi, konkrétne v súvislosti s organizáciou a poskytnutím balíka služieb, pokiaľ je to potrebné na pokrytie uvedených nákladov v čase rezervácie.*“

6. Článok 7 sa mení takto:

a) V odseku 2 sa písmeno b) nahrádza takto:

„b) informácia:

- i) že organizátor nesie zodpovednosť za riadne poskytnutie všetkých cestovných služieb zahrnutých v zmluve v súlade s článkom 13, za všetky refundácie z dôvodu ukončenia alebo zmien zmluvy a za poskytnutie pomoci, ak sa cestujúci ocitne v ťažkostiach v súlade s článkom 16;
- ii) v prípade potreby sa cestujúci môže obrátiť aj na organizátora prostredníctvom predajcu.“;

b) Vkladá sa tento odsek 2a:

„2a. K zmluve sa pripojí príslušný informačný formulár uvedený v prílohe I. Zmluva musí obsahovať jasný odkaz na uvedený informačný formulár.“

7. Článok 12 sa mení takto:

a) Odsek 2 sa nahrádza takto:

„2. Bez ohľadu na odsek 1 má cestujúci právo ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb pred začiatkom poskytovania balíka služieb bez zaplatenia akéhokoľvek stornovacieho poplatku v prípade, keď v cestovnej destinácii alebo v jej bezprostrednej blízkosti, v mieste pobytu cestujúceho alebo v mieste odchodu nastanú neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré ovplyvnia prepravu do destinácie, pokiaľ tieto okolnosti významne ovplyvnia poskytnutie balíka služieb. Cestujúci môže zmluvu ukončiť, ak možno odôvodnene očakávať, že plnenie zmluvy o balíku cestovných služieb bude významne ovplyvnené neodvratiteľnými a mimoriadnymi okolnosťami. V prípade ukončenia zmluvy o balíku cestovných služieb podľa tohto odseku má cestujúci nárok na úplnú refundáciu všetkých platieb za balík služieb, ale nemá nárok na dodatočnú náhradu.“;

b) Vkladá sa tento odsek 3a:

„3a. Úradné varovania pred cestou do konkrétnej destinácie, ktoré vydali orgány členského štátu odchodu alebo miesta pobytu cestujúceho alebo krajiny určenia, alebo skutočnosť, že cestujúci budú podliehať vážnym obmedzeniam v cestovnej destinácii alebo v členskom štáte pobytu alebo odchodu po návrate z cesty alebo dovolenky, sú dôležitými prvkami, ktoré treba zohľadniť pri posudzovaní toho, či je ukončenie zmluvy na základe odseku 2 a odseku 3 písm. b) odôvodnené.“;

c) Odsek 4 sa nahrádza takto:

„4. Organizátor poskytne refundácie požadované podľa odsekov 2 a 3, alebo pokiaľ ide o odsek 1, vráti všetky platby uskutočnené cestujúcim alebo v jeho mene za balík služieb znížené o primeraný a odôvodnený stornovací poplatok. Organizátor poskytne cestujúcemu refundácie alebo vrátenie bez zbytočného odkladu a v každom prípade najneskôr do 14 dní od ukončenia zmluvy o balíku cestovných služieb bez ohľadu na to, či cestujúci výslovne požiadala o vrátenie peňazí.

Ak členské štáty zavedú alebo zachovajú mechanizmy zamerané na zabezpečenie refundácií cestujúcim v lehote stanovenej v prvom pododseku, po ukončení zmlúv o balíku cestovných služieb v súlade s odsekmi 2 a 3 informujú o týchto mechanizmoch Komisiu a centrálné kontaktné miesta ostatných členských štátov uvedené v článku 18 ods. 2. Akékoľvek spolufinancovanie takýchto mechanizmov členskými štátmi je možné len za mimoriadnych a riadne odôvodnených okolností a je podmienené schválením podľa ustanovení Únie o štátnej pomoci.“

8. Vkladá sa tento článok 12a:

„Článok 12a

Poukážky

1. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade ukončenia zmluvy podľa článkov 10, 11 alebo 12 organizátor mohol cestujúcemu poskytnúť možnosť prijať poukážku, ktorá sa môže použiť na budúci balík služieb namiesto refundácie.

2. Predtým, ako cestujúci prijme poukážku, organizátor jasne a zreteľne písomne informuje cestujúceho o:

a) skutočnosti, že cestujúci má nárok na refundáciu do 14 dní a nie je povinný prijať poukážku;

b) platnosti poukážky a práve cestujúcich v súvislosti s poukážkami, ako sa stanovuje v tomto článku.

3. Hodnota ponúkanej poukážky musí zodpovedať aspoň výške práva cestujúceho na refundáciu. Organizátor môže ponúknuť poukážku na vyššiu sumu.

4. Cestujúci stratia právo na refundáciu počas platnosti poukážky len vtedy, ak prijmú poukážku namiesto refundácie výslovnou a písomnou formou. Zmluvné strany sa môžu kedykoľvek dohodnúť na úplnej refundácii pred tým, ako sa poukážka uplatní alebo sa skončí jej platnosť.

5. Platnosť poukážok je maximálne 12 mesiacov odo dňa, keď cestujúci prijme poukážku v súlade s odsekom 4. Táto platnosť sa môže jedenkrát predĺžiť najviac o 12 mesiacov s výslovným a písomným súhlasom oboch strán.

7. Ak sa poukážka počas jej platnosti nevyužije, organizátor refunduje sumu uvedenú v poukážke čo najskôr, najneskôr však do 14 dní po skončení platnosti bez toho, aby o to cestujúci musel vopred požiadať.

8. Poukážky musia byť prenosné na iného cestujúceho bez akýchkoľvek dodatočných nákladov.

9. Na poukážky sa vzťahuje ochrana v prípade platobnej neschopnosti, ktorú zabezpečí organizátor podľa článku 17 na sumu platieb prijatých od cestujúceho.“

9. Článok 17 sa nahrádza takto:

„Článok 17

Účinnosť a rozsah ochrany v prípade platobnej neschopnosti

1. Členské štáty zabezpečia, aby organizátori usadení na ich území poskytovali zábezpeku refundácie všetkých platieb uskutočnených cestujúcimi alebo v ich mene v prípade platobnej neschopnosti organizátora. Zahŕňa to ochranu platieb uskutočnených v prípade, že balík služieb nie je úplne alebo čiastočne poskytnutý v dôsledku platobnej neschopnosti organizátora alebo ak cestujúci mal nárok na refundáciu alebo dostal od organizátora poukážku pred jeho platobnou neschopnosťou. V súvislosti s poukážkami sa zábezpeka obmedzí na sumu platieb prijatých od cestujúceho. Ak je v zmluve o balíku cestovných služieb zahrnutá spätná cesta, organizátori tiež poskytnú zábezpeku repatriácie cestujúceho. Môže sa ponúknuť pokračovanie balíka služieb.

Organizátori, ktorí nie sú usadení v členskom štáte a ktorí predávajú alebo ponúkajú na predaj balíky služieb v členskom štáte alebo akýmkoľvek spôsobom smerujú takéto činnosti na členský štát, majú povinnosť poskytovať zábezpeku v súlade s právom tohto členského štátu.

2. Zábezpeka uvedená v odseku 1 je účinná a vzťahuje sa na rozumne predvídateľné náklady. Vzťahuje sa na platby za balíky služieb uskutočnené cestujúcimi alebo

v ich mene, pričom sa zohľadňuje čas uplynutý od prijatia akýchkoľvek platieb do realizácie balíkov služieb, ako aj odhadované náklady na repatriácie v prípade platobnej neschopnosti organizátora. Zábezpeka musí byť vždy dostatočná na pokrytie nákladov na refundácie a v prípade potreby na repatriácie a poukážky. V rámci pokrytia sa zohľadnia obdobia, v ktorých organizátori držia najvyššie sumy platieb, a akékoľvek zmeny v objeme predaja balíkov služieb.

3. S cieľom zabezpečiť účinnosť ochrany v prípade platobnej neschopnosti členské štáty dohliadajú na opatrenia na ochranu v prípade platobnej neschopnosti organizátorov usadených na ich území, monitorujú trh poskytovania ochrany v prípade platobnej neschopnosti a v prípade potreby môžu vyžadovať druhú úroveň ochrany. Akékoľvek spolufinancovanie členskými štátmi je možné len za mimoriadnych a riadne odôvodnených okolností a je podmienené schválením podľa ustanovení Únie o štátnej pomoci.
 4. Ochrana v prípade platobnej neschopnosti organizátora sa na cestujúcich vzťahuje bez ohľadu na miesto ich pobytu, miesto odchodu alebo miesto predaja balíka služieb a bez ohľadu na členský štát, v ktorom je subjekt zodpovedný za ochranu v prípade platobnej neschopnosti usadený.
 5. V prípade, že poskytnutie balíka služieb je ovplyvnené platobnou neschopnosťou organizátora, zábezpeka je bez poplatku k dispozícii na zabezpečenie repatriácií, a ak je to potrebné, na financovanie ubytovania pred repatriáciou.
 6. Refundácia platieb, ktorých sa týka platobná neschopnosť organizátora, sa poskytne bez zbytočného odkladu na žiadosť cestujúceho a najneskôr do troch mesiacov po tom, ako cestujúci predložil doklady potrebné na preskúmanie žiadosti.
 7. Ak je to odôvodnené vzhľadom na platby prijaté predajcami, členské štáty môžu od predajcov požadovať, aby si okrem organizátorov zabezpečili ochranu v prípade platobnej neschopnosti bez ohľadu na článok 13 ods. 1 druhý pododsek.“
10. V článku 18 sa odsek 2 nahrádza takto:
- „2. Členské štáty určia centrálné kontaktné miesta na uľahčenie administratívnej spolupráce a dohľadu nad organizátormi pôsobiacimi v rôznych členských štátoch a na výmenu informácií v súvislosti s ochranou v prípade platobnej neschopnosti a akýmkoľvek mechanizmami zavedenými na zabezpečenie účinnosti refundácií za ukončené zmluvy o balíku cestovných služieb. Kontaktné údaje týchto kontaktných miest oznámia členské štáty všetkým ostatným členským štátom a Komisii.“
11. Článok 19 sa nahrádza takto:

„Článok 19

Ochrana v prípade platobnej neschopnosti a požiadavky na informácie v prípade spojených cestovných služieb

1. V prípade spojených cestovných služieb vymedzených v článku 3 bode 5 členské štáty zabezpečia, aby obchodníci, ktorí vyzývajú cestujúcich na uzavretie zmluvy o inom druhu cestovnej služby, poskytli zábezpeku refundácie všetkých platieb, ktoré dostanú od cestujúcich. Ak sú takíto obchodníci zodpovední za spiatočnú cestu

cestujúceho, zábezpeka sa musí vzťahovať aj na repatriáciu cestujúceho. Článok 17 ods. 1 druhý pododsek, článok 17 ods. 2 až 6 a článok 18 sa uplatňujú primerane.

2. Keď vyzýva cestujúceho, aby uzavrel zmluvu o inom druhu cestovnej služby, obchodník, a to aj v prípade, ak nie je usadený v členskom štáte, ale akýmkoľvek spôsobom smeruje takéto činnosti do členského štátu, poskytne cestujúcemu príslušný formulár štandardných informácií uvedený v prílohe II, ktorý je riadne vyplnený. Formulár sa poskytuje zrozumiteľným a zreteľným spôsobom.

3. V prípade, že obchodníci nespĺnili požiadavky stanovené v odsekoch 1 a 2 tohto článku, práva a povinnosti stanovené v článkoch 9 a 12 a v kapitole IV sa vzťahujú na cestovné služby zahrnuté do spojenej cestovnej služby.

4. Ak sa vytvorí spojená cestovná služba, obchodník, ktorý uzavrie zmluvu o inom druhu cestovnej služby, informuje o tejto skutočnosti obchodníka, ktorý vyzval cestujúceho, aby uzavrel takúto zmluvu.“

12. Článok 22 sa nahrádza takto:

„Článok 22

Právo na nápravu a právo organizátorov na refundáciu

1. V prípadoch, keď organizátor alebo v súlade s článkom 13 ods. 1 druhým pododsekom alebo článkom 20 predajca zaplatí náhradu, priznáva zníženie ceny alebo splní iné povinnosti, ktoré mu ukladá táto smernica, členské štáty zabezpečia, aby organizátor alebo predajca mal právo žiadať odškodnenie od tretej strany, ktorá prispela k udalosti, na základe ktorej vznikla povinnosť náhrady, došlo k zníženiu ceny alebo vznikli iné povinnosti.

2. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že poskytovateľ služieb zruší službu, ktorá je súčasťou balíka služieb, alebo ju neposkytne, tento poskytovateľ služieb do siedmich dní refundoval organizátorovi všetky platby uskutočnené organizátorom za službu. Sedemdnáňová lehota začína plynúť dňom nasledujúcim po zrušení služby alebo v deň, keď sa mala služba poskytnúť, podľa toho, ktorý dátum nastane skôr.“

13. Príloha I sa nahrádza textom uvedeným v prílohe I k tejto smernici.

14. Príloha II sa nahrádza textom v prílohe II k tejto smernici.

Článok 2

Podávanie správ zo strany Komisie a preskúmanie

Do [piatich rokov po nadobudnutí účinnosti tejto smernice] Komisia predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatňovaní tejto smernice. V uvedenej správe sa zohľadní aj vplyv na mikroorganizátorov, malých a stredných organizátorov.

V prípade potreby sa k správe pripoja legislatívne návrhy.

Článok 3

Transpozícia

1. Členské štáty prijímú a uverejnia najneskôr do [18 mesiacov od nadobudnutia účinnosti tejto smernice] zákony, právne predpisy a administratívne ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou. Znenie týchto ustanovení bezodkladne oznámia Komisii.

Členské štáty uplatňujú uvedené ustanovenia po [šiestich mesiacoch od uplynutia lehoty na transpozíciu].

Členské štáty uvedú priamo v prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravujú členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré prijímajú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 4

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 5

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli

*Za Európsky parlament
predseda/predsedníčka*

*Za Radu
predseda/predsedníčka*